

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Мэзаем и 23-р — Хэгъэгум иухъумако и Маф

Хэгъэгум зэошхом иветеранхэу, дзэкъулыкъушэхэу
лъытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!
Адыгэ Республикэм шыпсэхуэу дгъэлаплэхэрэр!

*Хэгъэгум иухъумако и Мафэ фэшI тыгу кыддеIэу
тышфугъушIо! Илъэсыбэ хъугъэ мы мэфэкIыр хэгъэ-
гум и УIэшыгъэ КIуачIэхэм ялIыхъужьныгъэ итамыгъэу
зыщытыр.*

*Псэемылэжэу Родинэм зищылэныгъэ фэзыгъэIоры-
шIэхэрэм непэ ящытхэу тIо. Хэгъэгум зэошхом, УIэшы-
гъэ КIуачIэхэм яветеранхэм, дзэкIолI кызырыкIохэм,
запасым щылэ офицерхэм, мы мэфэкI мафэми зыкъу-
лыкъу пшъэрылхэр еIолIэнчэу зыгъэцкIэрэ дзэкIолIхэм
тхъашуегъэпсэу ятIо. Дзэкъулыкъушэхэм яунагъо-
хэм арысхэу якыныгъохэр адзэгощыхэрэм лъытэныгъэ
афэтшыIы ыкIи тызэрафэрэзэр ятIо.*

*Лъытэныгъэ зыфэтшыIыр ныбджэгъухэр, мы мэфэкI
мэфэ шIагъом мамырэу шыпсэунэу, щылэкIэшIу шыу-
Iэнэу, IофшIэнми, дзэ къулыкъуми гъэхъэгъышхэр
ащышIушIэнэу, шыунасынышIонэу, псауныгъэ пытэ
шIушIэнэу, шыкIуачIэ кыкIимычынэу тышфугъушIо!*

Адыгэ Республикэм
и Президентэу ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ

Наградэхэр къаритыжыгъэх

*АР-м и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан къэра-
лыгъо ыкIи республикэ наградэхэр кызыфагъэщы-
шагъэхэм тыгуасэ къаритыжыгъэ. Республикэм
хъхъоныгъэхэр шыIынхэм зилахышIу
хъышIыхъэхэрэм зэрарыгушхэрэр, ахэм къалэжы-
гъэр зыцаритыжыгъэр Iофтхъабзэхэм сыдигъокIи
игуанэу зэрэхэлажыгъэр ащ кыIуагъ, яIофшIагъэ ащ
фэдэу кызырэхэагъэщыгъэм фэшI къафэгъушIуагъ.*

УФ-м и Президент иунашъокIэ Зэкъошныгъэм иорден кы-
фагъэщышагъэу кыаритыжыгъэ
Урысыем изаслуженнэ тренерэу
Георгий Гуляйченкэм. Лъэныкъоу
зыщылажыгъэхэрэм гъэхъагъэу
ащашыгъэхэм, гъетныгъэ фыра-
Iэу яIофшIэн зэрагъэцакIэрэм
афэшI УФ-м и Президент иуна-
шъокIэ заслуженнэ цIэр къа-
фагъэщышагъэу ар къэзыушы-
хъатыр тхылхэмрэгъэхалъ-
хъэхэмрэгъэ кыаритыжыгъэхэм
Мыекъопэ къэлэ клиническэ сым-
эджэщым иотделение ипашэу
Бгъошэ Риммэ, Адыгэ респу-
бликэ спеледжапIэм икIэлэегъад-
жэу Вероника Черных, ОАО-у
«Автоколоннэу N 1491-м» иво-
дителэу Георгий Петрусенкэм,
искусствэхэмкIэ Адыгэ респу-
бликэ колледжым икIэлэегъаджэу
Даутэ Сарыет, Адыгэ къэралыгъо
университетым искусствэхэм я
Институтэу хэтым ипашэу Ната-
лья Чепниан.

АР-м и Президент иунашъокIэ
«Адыгеим и Щытхъузэхэ» зыфи-
Iорэ медальыр къафагъэщышагъэу
къаритыжыгъэ зылашIэрэ тхакIоу,
кIэлэцIыкIу журналэу «Жыгъо-
быным» иредакторэу Пэнэшгу
Сэфэр, пенсионерхэу Сапый До-
лэт, Шышхъэ Тэмарэ. АР-м и
Президент иунашъокIэ «Адыгэ
Республикэм инароднэ врач»

зыфилорэ цIэр кыфагъэщышагъэ
Адыгэ республикэ клиническэ сым-
эджэщым хирургиемкIэ иотде-
ление ипашэу Болэкъо Мухъэмэд.
Джащ фэдэу зыщылэжыгъэр от-
раслэхэмкIэ заслуженнэ цIэхэр
кызыфагъэщышагъэхэм ащы-
щых Мыекъопэ къэлэ сымэджэ-
щым хирургиемкIэ иотделение
ипашэу Бэгъ Альберт, АР-м хэ-
гъэгум кIоцI IофхэмкIэ иминист-
рэ игуадзэу Лъэхъэтыкъо Аскэр,
ООО-у «Шовгеновский» зыфи-
Iорэм игъэцкIэкIо директорэу
Даур Мурат, Адыгэ къэралыгъо
университетым физическэ пIу-
ныгъэмкIэ икафедрэ идоцентэу
Анатолий Заболотнер, нэмыкIхэр.

Журналистикэм ылъэныкъо-
кIэ АР-м и Президент ипремие
ыкIи кызырэфэрэзэр кызы-
щиорэ писъмэхэр кызыфагъэ-
щышагъэхэмми мы мафэм къа-
ритыжыгъэ. Ахэм ащыщых
ВГТРК-м икIутамэ иIофышIэу
Щыцэ Люсине, иоператорхэу
Александр Никановыр, Юрий
Зиньковскэр, республикэ гъэзе-
тэу «Адыгэ макъэм» иобозрева-
телэу ЖакIэмыкъо Аминэт.

ТхъакIушынэ Аслъан наградэ-
хэмрэгъэ премиехэмрэгъэ кызареты-
жыгъэхэм ыуж ахэр кызыфагъэ-
щышагъэхэм джыри зэ къафэ-
гушIуагъ, псауныгъэ яIэу, ягъэ-
хъагъэхэм ахагъахъозэ лъыкIо-
тэнхэу къафэлъэIуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Мамырныгъэм фэбанэхэрэм язэIукI

зыхыхэрэр. Ахэми сафэ-
гушIомэ сшIонгъу. Яшхъэ-
гъусэхэм аготхэу, якыныгъо-
хэр адзэгощырэ бзылфы-
гъэхэм гушIыIэ дэхабэ афэ-
пIоныр яфэшIуаш. Ныбджэгъу
лъапIэхэр, псауныгъэ пытэ
шIушIэу, шыунагъохэм ма-
мырныгъэрэ зэгурыIоныгъэрэ
арылгъэу шыпсэунэу шыуфэ-
сэIо.

МэфэкI Iофтхъабзэм хэлэ-
жыагъэх АР-м и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и депутатхэр,
министрэхэм я Кабинет хэтхэр,
федеральнэ ыкIи республикэ
къулыкъухэм япашэхэр, муни-
ципальнэ образованиехэм,
правухъумэкIо органхэм, ве-
теран организациехэм ялIы-
кIохэр, ныбжыкIэхэр, нэмыкI-
хэри.

Республикэм итворческэ
коллективхэм къагъэхъазы-
рыгъэ мэфэкI концертмкIэ
зэхыхэр лъагъэкIотагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым ты-
рихыгъэх.

**Хэгъэгум иухъумако и Мафэ фэгъэхыгъэ
торжественнэ зэхыхэ Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо филармоние тыгуасэ щыкIуагъ.
Хэгъэгум зэошхом, УIэшыгъэ КIуачIэхэм,
IофшIэным яветеранхэм, тинахыжхэм, мы
мэфэкIыр хэгъэгунэфыкIырэ пстэуми АР-м и
Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан къафэгъушIуагъ.**

— Мы мэфэкI шIагъом
фэшI сыгу кыздеIэу зэкIэми
сышфугъушIо, — кыIуагъ
республикэм ипашэ. — Дзэ-
кIолIхэм къулыкъоу ахыэрэм
тихэгъэгум сыдигъуи осэшхо
щыфашIэу щыт. ГушIыIэ фэбэ-
хэр яслэмэ сшIонгъу машIом
пэтхэу, зищылэныгъэ емыб-
лэжхэу, мамыр щылакIэ ти-
Iэным фэбэнагъэхэм — Хэ-
гъэгум зэошхом иветеранхэм,
тылым Iоф щызышIагъэхэм,
нэмыкIхэм. Адыгеим нэмыц-
фашист техакIохэр зырафы-
жыгъэхэм ия 68-рэ илъэс мы
мафэхэм хэдгъэгунэфыкIыгъ.
Урысыем и УIэшыгъэ КIуачI-
эхэм гъэхъагъэу ашIыхэрэм
Адыгеим идзэкIолIхэм яла-
хышIу зэрэхэлъыр кыхыгъэ-
щыгъэн фае. Тиреспубликэ
щыцIкIэлэ ныбжыкIэ пчыагъэ-
хэм непэ ящытхэу арагъалоэзэ
дзэм къулыкъу щыхы. Ахэм
лъэшэу тафэрэз. Мэзаем и 23-р
хулыфыгъэхэм ямэфэкI шып-
къэу алгытэми, бзылфыгъэ
макIэп Хэгъэгум зэошхом
текIоныгъэр кыщыдэхыгъэ-
ным фэбэнагъэр, непэ ягугъу
дахэкIэ арагъэшIызэ къулыкъу

Адыгеим нэԀуасэ фэхьущтых

**Адыгэ Республикэм и Президентэу
Тхьаклушынэ Аслъан федеральнэ къэралыгъо уч-
реждениеу «Урысые гъэзетым» дунэе
проектхэмкIэ идирекцие иредакторэу Владимир
Рувинскэм зэлукIэгъу дырилагъ.**

Владимир Рувинскэм Тхьаклушынэ Аслъан кызырэффи-
ЮтагъэмкӀэ, «Урысые гъэзет-
тым» идунэе дирекције анахъу
ыналэ зытыригъэтырэр тигъ-
гъэгъу кышчыхуэрэ хьугъэ-
шлагъэхэм ӀэкӀыб къэралы-
гъохэм ягъэзетеджэхэр, ӀэкӀыб
инвесторхэри мыхэм зрахэт-
хэу, нэлуасэ афэшӀыгъэнхэр
ары. Ежъ Адыгеим кызы-
клэкӀуагъэр республикэм фэ-
гъэхьыгъэ зарисовкэ ытхынэу,
тиреспубликэ ижъономикэ амал-
хэм, Лэгуо-Накъэ итурист кла-
стер игъэпсын зызырэффагъэ-
хьазырырэм къатегушыӀэнэу
ары.

Республикэм рекреационнэ амалышхохэр зэригэхэм ти

Президент игугъу кышлыгы.
Географическэ, чыопс-климат
амал дэгъухэм яшлуагъэкIэ
туризмэм ильэныкыо зэфэшъ-
хьафхэмкIэ ильэс псаум кык-
лоцI тиеспубликэ зыщагъэп-
сэфын алъэкIышт.

— Отраслэм хэбхоньгэ ышлзу риггэжыга, ау дунэ шапхэхэм адистгэрэ лыжэ курорттыр зызыхашчкэлэ ары нылэп ачл амалзу илэ пстэур гызфедатгэ зыхууштыр, — кылыуагъ Тхыаклухынэ Аслыан. — Мышч фэдэ проектыхохэм ягьэцкэлэ федеральнэ гупчэр кыхэчлажэ. Федеральнэ гупчэм Лэгъо-Накыэ амалзу илэхэм осэхшо кыфишлыггэу тэлытэ, туризмэм хэбхоньгэу

ыштытым экономикэр лъэгэпакӀэхэм зэранигъэсыштым тидыхъ тель.

Мы аужырэ ильэсхэм туризмэм ылъэныкъокIэ бизнес Iофхэр нахьышIоу зыкIызпыфагъэхэр инфраструктурэм изегъэушомбгун пае къэралыгъо мылъкушхуо къафатIупщыгъэм зэрехыгъэм игугъу Адыгеим и Президент къышIыгъ. Илъэс къэс Адыгеим и турист шьолъхэрэм ягъогухэм, яэлектрелинхэм яшIын, псыр, газыр ахэм къящэлэгъэным федеральнэ, регион бюджетхэм къарыкIырэ сомэ миллиардныкъо фэдиз апэIохъэ.

Джаж фэдэу ТхьякIушынэ
Аслъан зэрэхигъэунэфкIы-
гъэмкIэ, мыщ фэдэ курортыр
регион зэдэлэжъэныгъэм,
ЮФО-м исубъектхэм язэныб-
джэгъуныгъэ ятамыгъакIэу
хъушI.

**Адыгэ Республикэм и
Президент ипресс-къулыкъу**

Къэралыгъом итарихъ къыраӀотыкӀыгъ

АР-м культурэмклэ и Министерствэ исурэт кызгэлэзгүяулэ «Адыгеим исурэтышхэм хулыфэггэм иобраз кыызэрагэлъаггорэр» зыфилорэ кызгэлэзгюныр кыщызэлъахыгъ. Ар хэгъэгум иухъумакло и Мафэ фэгъэхыгъ.

Республикэм шыгэлъашхэр сурэтышху А. Бырсырым, А. Къуанэм, Д. Мельниковым, Ю. Кириченкэм, М. Тыгъужым, нэмыкхэм аэшхэгъ 50-м ехьурэм сурэтшыгъэхэр зиклэхэм кыжэ.

Тоошлагъэхэм янахыбэр я 20-рэ лэшлэгъум иятлонэрэ клэлэныкъо ашыгъэх. Хулыфгыгъэхэм ясурэт гээшлэгонхэр советскэ живописым тилзужжэм шухьафтын къафишыгъ. А илъэхсэм а жанрэм мэхьанэшхо ратыштыгъэ. Производствэм цыпэрытхэр, заом ивтеранхэр ыкIи нэмькIхэр произведениехэм ягъроих.

Адыгэ культурэм ыкӀи искусствэм ащызэлъашӀэрэ ИофышӀэхэм ясурэтхэу «Тхаклоу МэшбэшӀэ Исхъакъ игушшы-

сэхэр», «Тхябысым Умар»
зыфиIохэрэр А. Къуанэм
ышIыгъэх.

Сурэтым уелшгымэ, уикьоджэгоу итыр кэпшэжэынэу Бырсыр Абдулахь Юфшлагэээр илэх. Ахэм ашыщых Беданыкьо Муталибэ, Мэрэтыкьо Ашнэдж, Дзыбэ Дыду, Бырсыр Мыхьамодэ ясурэтхэр.

Заомрэ теклоныгэмрэ
ятамэ Д. Мельниковым иЮф-
шагъэхэу «Разведчик», «Те-
клоныгэм игъатх», зыфило-
хэрэмкІэ кыриЮтыкыгъэх.

Юошлагъэ пэпчъ лэнэтлэ зэфэшхьаф зиЛэ цыф гъэшлэгъонхэм, ахэм апылъ къэбархэм нэлүасэ уафашы.

ІЭШЪЫНЭ
Сүсан.

Ахъщабэ страхованием къыкІэкІуагъ

Джэджэ районым ит ООО-у «Сергиевское» зыфилорэм икыгъэ ильэсым чыюпсым изытет изэраркӀ лӀжыгъэу кышсахыжкын фыӀгъэм мымакӀэу кызырӀэшчыкӀагъэм фӀшӀ «Ингосстрахим» сомэ миллион 17,6-м еху къаритыгъ.

Мэкьумэш культурэхуу — тыгъэгъазуу, шьоушыгъуу зыхашыкълырэ чыплэуу, соеу, натрыфэу, бжыхьэ коцзу ыкъл хьуу, кьымафэр изыхьырэ рапсэу гектар 6381-м хьызмэт-шаплэм кьышагъэкълыгъэхэм афэгъэхьыгъэ зэзгъыныгъэу «Ингосстрахим» дишлыгъагъэм кьыдилыгъэтштыгъ лэжыгъэр зэкълэ зыкълудкълэ е ащ зыхэкълудыкълэ сомэ миллиони 111-рэ кьаритыжьынуу.

Чыюпсым изытэт зэзыг-
шлэхэрэм кызыратыгэмкэ,
2010-рэ ильэсым Адыгейм
фабэм ыльэныкыоклэ рекорд
шигъуцугъ, температурэр
охътабэрэ градус 30-м кье-
хъоу шылагъ. Зиягъ кэкълост
температурэу алытырэм —
фабэу градус 39-м нэс шылэу

тфэуцогъо кыхэкIыгъ. Ады-
геим ирайонхэм нахьыбэхэм
лэжыгъэм чIыопсым изытет
изэраркIэ ащыхэкIодыкIыгъэр
макIэп.

Огъум зэрэрэу къафихьыгэр зыфэдызыр гъэнэфэгъэным фэшI ООО-у «Сергиевскэм» экспертизэ арыгъэшын фаеу хьугъэ, ащ къыззригъэ-лъэгъуагъэмкIэ, «Ингосстрахым» зэрэрэу ахьыгъэм фэшI республикэмкIэ рекордэу шыт ахьшэ — сомэ миллион 17,6-рэ кхарытыжыгъэ.

ОСАО-у «Ингосстрахым» 1947-рэ ильэсым кышеггэ-
жыаггэу дунэе ыкли чыплэ
бэдээрхэм Иоф ащешлэ. Еж-
хэр фаехэу страхованием кы-
шеггэузытэггэнхэм фэшл стра-
ховой взносхэу ащ аритыжы-
хэрэмклэ Урысыем страховой
компаниеу итхэм азыфагу пэ-
рытныггэр шчылыг. Компаниер
Урысыем ичылплэ 220-мэ ащэ-
лажэ. Ащ иллыкдохэр ыкли
икутамэхэр Іэклиб хэггэу
чыжгэхэм ыкли благгэхэм
апылэх.

(Тикорр.).

Ветеранхэр тihъэкIагъэх

**Мэзаем и 12-м Тэхьутэмыкьое районымкӀэ пос-
селкэу Инэм дэт гурыт еджаплэу N 2-м мэфэкышхо
щыкӀуагъ. АР-р ыкӀи Тэхьутэмыкьое районымкӀэ
поселкэу Инэм фашист техаклохэр дафыжьыкӀи
шъхӀафит зашъыжьыгъэ мафэр хагъэунэфыкӀыгъ.**

ЕджапIэм ихьэклагъэх Краснодар дэт гурыг еджапIэу N 8-м икIэлэегъаджэхэм ащыщхэмрэ ихьэшъокIо ансамблэу «Аюшка» зыфиорэмрэ. Мыхэм ягьусагъэх Хэгъэгу ззошхом иветеранхэу Краснодар щыщхэр. Ахэм ахэтыг Краснодар космологиим иинститутэу дэтым идиректорэу Трэхьо Инвер. Джащ фэдэу мэфэкIым хэлэгъагъэх Сталинград щыкIогъэ заом хэтыгъэу, тарихь шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, егъэджэн-пIуныгъэ Иофым иветеранэу Шьэо Рэщыдэ, Тэхьутэ-мыкыое районым ицIыф гъэшлуагъэу, орденэу «Адыгейм и Щытхуэзехь» зыфиорэр кызыфагъэшшошагъэу Хьанэхьу Къадырбэч, Хэгъэгу ззошхом ыкIи егъэджэн-пIуныгъэ Иофым яветеранэу, ильэсыбэрэ поселкэу Инэм дэт гурыт еджапIэу N 2-м идиректорыгъэу Алексей Черник, Инэм къоджэ коим итхьаматэу, мы еджапIэм щеджагъэу Хьоткъо Хьызыр, Тэхьутэмыкыое район администрацием ипачэ игуадзэу Ехьулэ Юрэ, поселкэу Инэм дэт гурыт еджапIэу N 2-р 1961-рэ ильэсым къэзыухыгъэхэу, эдеджагъэхэу Советскэ Союзым илIыхужьыщIэ кызыфагъэшшошагъэу, летчик-космонавтэу Анатолий Березовоир, егъэ

джэн-пуныгъэ Юфым иветеран-
нэу, летчикэу Валентин Медве-
девыр, Ленинград блокадэр
зыпкэккыгъэу Наталья Алек-
сандровар.

Мыхэм зэкIэмэ бэ гъэшIэ-
гъонэу къалотагъэр а лъэхъан
къиным ехьылIагъэу.

Ветеранхэм апае кыэшъокло ансамблзу «Аюшэм» концерт кытытыг. Ащ ыуж Инэм гурит еджаклэм итеатральнэ студиеу «Дебют» зыфилорэм хэт клэлэеджакломэ кыагыэльэгъогъэ сценкэу заом ехыллагъэм Хэгъэгу ззоохом иветеранхэми клэлэгъаджэхэми анэпсхэр кыгъэкълуагъэх.

Нэужым хьакIэхэр Iанэм
рагъэблэгъагъэх. Къызызэх-
нэжьхэм заом ехьылIэгъэ орэд-
хэр къаIуагъэх, къэшъуагъэх.

Мэфэклым клэщакло фэху-
гэхэу поселкэу Инэм дэт гу-
рыт еджапIэу N 2-м идиректор-
зу Бэрцэ Симэ, директорым
игуадзэху Бэтмэн Сусанэрэ
Белла Косорыхинамрэ АР-р
ыкIи Тэхуэтэмыкбое районым-
кIэ поселкэу Инэм шхьафит
защIыжыгыгэ мафэм фэгэ-
жыгыгэ зэхэхэу зэхашагтэм
паэ зэрафразэхэр ветеранхэм
кьаIуагэ.

ЧЭТЭО Сусан.

**Инэм гурыт еджапIэу
N 2-м адыгабзэмкIэ икIэлэ-
егъадж.**

ЗЫЛЬЭГҮГЭЭ ШЫЛА?

Мы ильгэсым мээзем и 12-м, мафэм сы-
хьатыр 4-хэм адэжэ урамэу П. Лумумбэм
тет хьамамэм пэчынатыр цыф шаукыгь.
Автомобилэу «Лексусы» (А 090 ОР) екл-
лэжыштыгьэ Хьаклэцкыкы Хьаджымосэ
клархьоклэ еваргьэх.

А хьугъ-шлагъэр зыт'эгугъэу, фэгъэхьыгъэ къэбарым шыгуазэ шылэмэ, Гофыр зэхыфыхэрэр кыккл'эл'ух телефонзу 56-04-20-мкл'э теонхуэ е къ. Мыекъуапэ, Гоголым иврам тет үнэу N 2-м клонхуэ.

Къэбарыр къэзылотагъэм ыцIэ, ылъэкъуацIэ шъэффэу къэнэштых.

АР-м следствиэхэмкІэ и Комитет.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ихэдзынхэу 2011-рэ ильэсым гъэтхапэм и 13-м щылэщтхэм Партиёу «ЕДИНЭ РОССИЕМ» и Адыгэ регион къутамэ зэрапэгъоклырэ программэр

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятфэнэрэ зэугъэкIэгъу идепутатхэм яхэдзынхэр 2011-рэ ильэсым гъэтхапэм и 13-м щылэщтхэм.

Хэдзынхэм мыщ фэдэ лозунг тиIэу тьякIуалIэ:

«ЕДИНЭ РОССИЕМ» тыригъусэу Адыгеим хэхъоныгъэ ышыным ыкIи унагъо пэпчъ щылэкIэшIу илэным тапэкIи тыфэлэжьэщт»

Пстэуми апэу тигугъапIэхэр зэкIэ зэтпыхэрэр, тызышыгугъырэр республикэм щыпсэурэ унагъохэм ящылэкIэ-псэукIэ нахьышIу шIыгъэныр ары.

Ташыщ пэпчъкIэ тинеушхэр мафэ нахьышIу хуыныр зэпыхгъэр кIэлэцIыкIу ыгъыпIэхэр ыкIи еджапIэхэр тиунэхэм апэблэгъэнхэр, поликлиникакIэхэр ыкIи спорт площадкэхэр, сквер ыкIи сад шхуантIэхэр, шагу зэтэгъэпсыхьагъэхэр, IофшIэн гъэшIэгъоныр ыкIи ащ ифэ-шъошэ лэжъапкIэр, нахьыжхэм щылэкIэшIу ялэныр, товар дэгъухэр бэу щылэнхэр, тижь къэбзэныр, типсыхьохэр къэргъонхэр — мыхэм зэкIэми гушIуагъо, зыпкъитыныгъэ кызыдахьы, теубытэныгъэ къыпхалхьэ.

УРЫСЫЕР ХЭГЪЭГУ ЗЫК ЫКИ ЛЪЭШ

Тэ зэкIэми тыщэпсэу Урысыем — къэралыгъошхоу тарихъ бай ыкIи гъэхъэгъэшхохэр зилэхэм. Ащ тырэгъушо ыкIи ти Президентэу Дмитрий Медведевымрэ Партиёу «Единэ Россиём» ипащэу Владимир Путинымрэ къагъэуцугъэ пшъэрылхъагъэр — ушыпсэунымкIэ дунаим анахъ амалышIухэр зыщыщылэ къэралыгъо Урысыер шIыгъэныр — зэрэдгъэцкIэшъуштым тицыхъэ тель.

Непэ ти Партиёу нэгъырэ миллиони 2 хэт, Адыгэ РеспубликэмкIэ — мини 9 фэдиз.

ЗэкIэми типшъэрылхъыр — ыпэкIэ тылбькIотэныр ары, апэ идгъэшъырэр — экономикэм, промышленностым, мэкъумэным, наукам, социальнэ сферэм зэхьокIыныгъэшIухэр афэшIыгъэнхэр, ахэм ямодернизация. Ти IофшIэнкIэ тызэрыгъуазэрэр Урысые Федерациём и Президентэу Дмитрием Медведевым Федеральнэ ЗэIукIэм фигохьыгъэ Джэпсалъэм къыщигъэуцугъэ пшъэрылхъэр ары.

Партиёу «Единэ Россиём» Президентым дырегъаштэ экономикэм имодерни-

зация дькIыгъоу цыфхэм псэупIэ ягъэ-гъотыгъэным, псауныгъэр къэухъумэгъэ-ным, гъэсэныгъэм ясистемэ нахьышIу шIыгъэным, цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэм япхыгъэ Iофыгъохэр зэшIохыгъэнхэ зэрэфаемкIэ. Ным ыкIи кIэлэцIыкIухэм IэпыIэгъу афэхъуэгъэнымкIэ, сабыищ ыкIи ащ нахьыбэ зыпIурэ унагъохэр, кIэлэцIыкIу ибэхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ, сэнаушыгъэ зыхэлэ выбжыкIэхэр къыхэгъэщыгъэнхэмкIэ Президентым къыгъэнэфагъэх шIэгъэн фаехэр.

Джа пшъэрылхъэр, Iофыгъохэр ары Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу хадзыщтхэр зыдэлэжьэщтхэр, фракциёу «Единэ Россиер» икIэщакIоу цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэр пшъэрылхъагъэу зыфэзыгъэуцужыгъэ депутатхэу яплэнэрэ зэугъэкIэгъум хэтыгъэхэм Iоф зэрашлагъэм дырагъаштэзэ, ар лъагъэкIуатэзэ.

Партиёу «Единэ Россиём» ащ ипащэу Владимир Путинымрэ къыхахыгъэ Стратегиеу Урысыем хэхъоныгъэ егъэ-шIыгъэным, цыфхэм ящылэкIэ-псэукIэ нахьышIу шIыгъэным тегъэпсыхьагъэр ялэубытышIу Адыгеим и Парламент хэтыщт депутатхэм Iоф зэрашIэщтым тицыхъэ тель.

Тэ тицыхъагъэ зыпкъ итэу хэхъоныгъэшIухэр зышIырэ, ыпэкIэ езыгъэхурэ, щылэкIэ амалышIухэр зырылхъэ республикэ.

Хабзэмрэ обществэмрэ зэрэздэлэжьэщтхэ программэ тэ ти. Ар аштэнэу щыт депутатхэу ятфэнэрэ зэугъэкIэгъум хэхъанэу хуыщтхэм ыкIи республикэм щыпсэухэрэм ягугъапIэхэм ар атефэн, къапкъырыкIын фае.

Джащ фэдэ программэ иIэу Партиёу «Единэ Россиём» и Адыгэ регион къутамэ хэдзынхэм къаIуалIэ.

А программэр республикэм иэкономикэ зыкыгъэIэтыгъэным, IофшIэнIэ чIыпIакIэхэр щылэнхэм, выбжыкIэ кIуачIэхэр къызыфэгъэфедэгъэнхэм, социальнэ сферэм, псауныгъэр къэухъумэгъэным, гъэсэныгъэм, культурэм, спортым алъэныкыкIэ хэхъоныгъэхэр шIыгъэнхэм, сабыибэ зыпIурэ унагъохэм, ветеранхэм, сэкъатныгъэ зилэхэм IэпыIэгъу афэхъуэгъэным афитегъэпсыхьагъ.

Профессиональнэ командэ зыкI щылэным пае Партиёу «ЕДИНЭ РОССИЕМ» и Адыгэ регион къутамэ Iофышхо ышIагъ.

Партиём пэшIорыгъэшъ голосованиеу щыкIуагъэхэм «Единэ Россиём» и Адыгэ регион къутамэ хэтхэр зэкIэ хэлэжъагъэх ыкIи Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу хадзынхэмкIэ кандидатхэр ахэм къащагъэлэжъагъ.

Ащ хэхъагъэх лытэныгъэ зыфашIэу, IэпIэсэныгъэ ин зыхэлхэу якъалэхэм, ярайонхэм гъумэкIыгъоу ялэхэр дэгъоу зышIэрэ цыфхэр: псэолъэшIхэр, предпринимательхэр, фермерхэр, врачхэр, кIэлэегъаджэхэр, апшъэрэ еджапIэхэм ащылажъэхэрэр, культурэм и IофышIэхэр, тренерхэр, выбжыкIэ чанхэр. А командэм выбжыкIагъэ хэт, ащи лъапсэ иI: выбжыкIэхэм анахъ Iофыгъо къынхэри зышIуахынхэ алъэкIышты.

Тикандидат пэпчъ иIофшIэнкIэ гъэхъагъэ ышIыгъэ къодыеп, Партиёу «Единэ Россиём» ичлен чанэу, цыфхэм IэпыIэгъу афэхъуным фэхъазыруу, пшъэдэкIыж ыкIи гушIысэ куу зилэ политикэу зыкыгъэлэжъагъ.

Непэ Iофыгъо шъхъаIэу шытыр къэралыгъом зэрэпсауу зэхьокIыныгъэ фэшIыгъэныр ары. Ар Iофыгъошху, пшъэрылхъышху ыкIи зэшIотхын зытлэкIыштыр хэбзэ органхэм, партиехэм ыкIи общественнэ организациехэм, гушIысэ куу зилэ цыф мин пчъагъэхэм акIуачIэ зэхэлхъумэ ары.

Анахъ цыфыбэ зыхэт Партиер — Партиёу «Единэ Россиер» ары ащ фэдэ пшъэрылхъышхор зэшIозыхын зытлэкIыштыр.

Арэуштыу кыIонным ифитыныгъэ ащ иI, сыда Iомэ «Единэ Россиём» иллыкIохэу непэ Къэралыгъо Советым — Хасэм хэт депутатхэм 2006-рэ ильэсым щылэгъэ хэдзынхэм япэгъокIэу аштэгъэгъэ пшъэрылхъэр зэкIэ агъэцкIагъэх.

Адыгеим щыпсэухэрэм апашъхэу отчет къыщытшIыжыным тыфэхъазыр.

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ЩЫТШИАГЪЭР

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм яхэдзынхэу 2006-рэ ильэсым щылагъэхэм Партиёу «Единэ Россиер» къаIолIэгъагъ «Адыгэ Республикэм охътэ кIэкIым социальнэ-экономическэ хэхъоныгъэ егъэшIыгъэныр» зыфиIорэ программэр иIэу.

Федеральнэ гупчэм IэпыIэгъоу кытыгъэм ишIуагъэкIэ, сомэ миллиардхэмкIэ ар къалыгъэ, 2006-рэ ильэсым кышщэгъэжъагъэу Адыгэ Республикэм социальнэ-экономическэ лъэныкъомкIэ лъэбэжъушIухэр ышIыгъэх. Предприятие шъхъаIэхэм ащыщыбэхэм IофшIэныр ащырагъэжъэжыгъ. Мылькыу республикэм иIэ хуыгъэмкIэ ыкIи экономикэм ылъэныкъокIэ нахъ зыпкъитыныгъэ щылэ хуыгъэ. Федэу а ильэсхэм къаIолI республикэм кыхыжыжыгъэр фэдитIукIэ нахьыбэ хуыгъэ. Аужырэ ильэсхэм промышленнэу производствэм хэхъоныгъэу ышIыгъэхэмкIэ Адыгэ Республикэм Къыблэ федеральнэ шIолъырым пэрытныгъэр щылэ. ГъэхъэгъэшIухэр ашIыгъ перерабатывающэ ыкIи гъомылэпхъэшI промышленностым, машинэшIыным, гурыт лэжъапкIэм зыкыелэты, IофшIэн зимыIэхэм япчъагъэ кышщэкIэ.

Инвестициехэр тиреспубликэ иэкономикэ кыхыгъэлэжъэжъэнхэм ылъэныкъокIэ IофшIэгъэ гъэнэфагъэ щылэ. Ащ ишIуагъэкIэ аужырэ ильэси 4-м республикэм иэкономикэ сомэ миллиард 44-рэ кыхыгъэлэжъэн алъэкIыгъ, ар 2003 — 2006-рэ ильэсхэм ялыгыгъэмэ, фэди 3,5-кIэ нахьыб. Нэгъырэ мини 3-м хъумэ Iоф зыщашIэн ыкIи лэжъапкIэ дэгъу кызыщагъэхъэн алъэкIышты производствэ ыкIи предприятие пшIы пчъагъэ кызылхыгъэ хуыгъэ. Адыгэкъалэ шатIупшыгъэ псэолъэшI конструкциехэр зыщашIырэ заводыр, Тэхъутэмыкыое районым — къохэр зыщахъурэ комплексыр, пынджыр зыщакъэбзырэ заводыр, щэпIэ гупчэ инхэр, псэолъэшI материалхэр кызышщыдагъэкIыр, перерабатывающэ ыкIи туризмэм епхыгъэ объектхэр.

Предпринимательствэм ылъэныкъокIэ зэхьокIыныгъэшIухэр щылэх. Республикэ Парламентым идепутатхэр — единоросхэр икIэщакIоу аштэгъэ законхэм яшIуагъэкIэ бизнес цыкIум исубъект мини 4 ильэсилIым кыкIоцI щылэ хуыгъэ. Предпринимательствэм IэпыIэгъу фэхъуэгъэным пэуагъэхъэрэ мылькыу 2006-рэ ильэсым кышыублагъэу фэдэ 30-кIэ нахьыбэ хуыгъэ — сомэ миллиони 7-м кышщэгъэжъагъэу (2006-м) миллион 200-м ар нэсыгъ (2010-м). А мылькыу ахъщэ чыIфэ (кредитхэр) ятыгъэнхэм, езыгъэжъэгъэкIэ предпринимательхэм апае грантхэм, производствэм зыкыгъэлэжъэжъэныр пае ащ халхъыгъэ ахъщэм къафегъэгъэ-зэжыгъэным апэуагъэхъагъ.

Мэкъу-мэщым гъэхъэгъэшIухэр ышIыгъэх: аужырэ ильэсилIым кыкIоцI республикэм лэжыгъэ тонн 500-м ехъу кы-

хыжы. Республикэр зыщылэ кышыублагъэу ащ фэдиз лэжыгъэ аугъоижъэу кыхыжыгъэп. Урысыер зэрэпсауу пштэмэ, лэжыгъэу кыхыжыгъэрэмкIэ Адыгэ Республикэм яIонэрэ чыIпIэр щылэ, Краснодар крайм буж.

Зыфэдэ кымыхъугъэ чIыопс ыкIи тарихъ бай зилэ Адыгеир лэхъаным диштырэ турист отраслэ гъэпсыгъэным фежъагъ, ащкIи программэ гъэнэфагъэ щылэ. Къушхъэлыжнэ ыкIи рекреационнэ комплексхэм яшIын ильэси 4-м кыкIоцI сомэ миллиардым ехъу пэуагъэхъагъ. Автомобиль гъоукIэхэр — Мыекъуапэ кыуухъу Туапсэ еклурэ гъоугур, автомобиль гъоугу Гъозэрыплэ — Партизанскэ Полянэр, лъэмыджхэр, электролиниякIэхэр агъэпсыгъэх, бгы тешъоу Лэгъо-Накъэ еклурэ гъоугур ыкIи лъэмыджыр агъэцкIэжыгъ.

«Единэ Россиём» идепутатхэу Къэралыгъо Советым — Хасэм хэтхэм теубытэныгъэу ахэлъым ыкIи ахэр икIэщакIохэу законодательнэ базэм зэхьокIыныгъэу, хэгъэхъоныгъэу афашIыгъэхэм яшIуагъэкIэ газыр ыкIи псыр зырыкIорэ линиихэр 2010-рэ ильэсым Мыекъопэ районым нагъэсыгъэх. Мы къушхъэ районым туризмэм зыкышщэгъэлэжыгъэным иама-лышIу лэхъаным диштырэ инженернэ инфраструктурэ мыщ шыгъэпсыгъэныр. Непэ мыщ къетаджэхъаIэщ цыкIухэу ыкIи унэгъо пансионатхэр, экскурсионнэ ыкIи спортивнэ-зыгъэпсэфылIэ предприятияхэу нэгъыришъэ пчъагъэмэ IофшIэнIэ чыIпIэ афэхъухэрэр.

ЗэкIэмкIи республикэм кIэу газрыкIоцI километрэ 295-рэ шагъэпсыгъ, фэтэр 7644-мэ гъэстыныпхъэ шхуантIэр ялэ хуыгъэ. Ащ Партиёу «Единэ Россиём» илахышIу хэлэ. Урысыер зэрэпсауу пштэмэ, газификациём зыкызырэщылэ-тыгъэм процент 75,3-кIэ нахьыб республикэм фызэшIокIыгъэр.

Адыгеим лъэшэу ишIыкIэгъэгъэ социальнэ объектI 107-рэ аужырэ ильэсилIым республикэм щатыгъ. Ахэм ащыщыкIэ-лэцIыкIу хъафизэхэм, дэу зытлэгъухэрэм ыкIи дэу зэхъыжыгъэрэм апае еджэпIэ-интернатхэр, Адыгэ къэралыгъо университетим инаучнэ библиотекэ, республикэ кIэлэцIыкIу диагностическэ Гупчэр, республикэ диализнэ Гупчэр, нэмыкIхэри.

Партиёу «Единэ Россиём» ишIуагъэкIэ псауныгъэр къэухъумэгъэным ыкIи гъэсэныгъэм ясистемэхэм зэхьокIыныгъэшIухэр афэхъуэх. Лъэпкъ проектхэм къыдалыгъэрэ Iофыгъохэм ягъэцкIэн амал кытыгъэ мы кыулыкъухэр нэмыкI лъэгапIэхэм анэгъэсыгъэнхэр, IэзэпIэ учредениякIэхэр, гушIышIэн пае, Адыгэкъалэ — гупчэ сымэдджышъыр, стационар отделение зыхэт поликлиникакIэр — поселкэу Яблоновскэм, къоджэ псэупIэ зэфэшъхъафхэм ФАП-хэр ащыгъэпсыгъэнхэу. Адыгэ республикэ перинатальнэ Гупчэр агъэкIэжыгъэ, агъэцкIэжыгъэ ыкIи оборудованиакIэ чIагъэуцугъэ, Адыгэ республикэ клиническэ сымэдджышъыр гъэкIэжыгъын ыкIи гъэцкIэжыгъын IофшIэнышхохэр щэкIох. Федеральнэ гупчэм IэпыIэгъоу кытыгъэм ишIуагъэкIэ «IэпыIэгъу псынIэм» истанция иавтомобиль парк дгъэкIэжыгъын ыкIи ишIыкIэгъэ оборудование едгъэгъотын тлэкIыгъэ. Гъо-гъухэм къатехъухэрэ тхъамыкIагъохэм IэпыIэгъу афэхъуэгъэным фэгъэзэгъэ хуышъхъафыкIыгъэ кыулыкыу зэхъэгъэным ипрограммэ апрэу Адыгеим Iоф шыдашIэ; федеральнэ автомобиль гъоугухэм апэлагъэу щыт медицина учреждениехэм отделениякIэхэр къащызэIуахыгъ, ящыкIэгъэ специалистхэри агъэхъазырых. Республикэм имедицинэ IофышIагъэхэм яфэшъошэ лэжъапкIэ кыIуIэжъэу рагъэжъагъ. Псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ кыулыкыу иматериальнэ базэу я 60-рэ

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ихэдзынхэу 2011-рэ ильэсым гъэтхапэм и 13-м щылэщтхэм Партиёу «ЕДИНЭ РОССИЕМ» и Адыгэ регион къутамэ зэрапэгъокырэ программэр

ильэсхэм къашыублагъэу амыгъэкIэжыбгъэм хэхьоныгъэшлэхэр зэрэфэхьхэрэр республикэм шыпсэухэрэм зэхашIэ.

Хэгъэгъу зеошхом иветеранхэу гъэтхапэм и 1-м 2005-рэ ильэсым нэс чэзыум хагъэуцогъагъэхэм Теклоныгъэм ия 65-рэ ильэс ехуылIэу псэупIэ ягъэгъотыгъэным фэгъэхьыгъэ Указэу Урысые Федерацием и Президент къыдигъэкIыгъэр Адыгэ Республикэм шагъэцэкIагъ. А уахътэм ехуылIэу чэзыум хэмыуцагъэхэу, ау псэупIэ зищыкIагъэу республикэм исхэм якъыхэгъэщын епхыгъэ Иофыр джыри лъагъэкIуатэ. Чэзыум хагъэуцогъэгъэ ветеран 343-м щыцэу нэгъырэ 315-мэ субсидие аратыгъ.

Партиемрэ гъэцэкIэкIо хабзэмрэ зэгурIохэу зэрэздэлажэхэрэм шIуагъэу къыхьхэрэр нафэ хьугъэ экономическэ кризисым илэхъан. Къэралыгъом илэ къыныгъохэр цыфэу ащ шыпсэухэрэм атырагъэкIагъэп. Ахэм ящылэкIэ-псэукIэ лъэш дэдэу къемылыхыгъэу ыкIи социальнэу къызэрэухъумагъэхэм къышчымыкIэу экономическэ кризисыр къызэтынэкIыгъ.

А лъэхъэнэ къыныр Адыгэ Республикэм мыдзэу эпичын ылъэкIыгъ. Кризис лъэхъаным республикэм социальнэ-экономическэ лъэныкъомкIэ хэхьоныгъэ егъэшлэгъэныр **Партиёу «Единэ Россия»** пшгъэрылэ шъхьалэу зыфигъэуцужыгъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм янахьбэр Партием илэуцухэу зэрэщытым ишIуагъэкIэ, фракциёу «Единэ Россия» унашъо ышIыгъ республикэ бюджетым къышчымыгъэкIэгъэнэу. Ащ амал къытыгъ социальнэ программэхэр къэгъэнэжыгъэнхэу, ветеранхэм Iэпылэгъу афэхьугъэнэу, ИофшIэнымкIэ бэдэршылIэм Иофхэр зыпкъ щигъэуцогъэнхэм мылкъу пэгъу-гъэхъэнэу ыкIи ИофшIэпIэ чIыпIагъэхэр къызэлэухыгъэнхэу.

ЛэжыпIэмкIэ чIыфэу ателъыр зыте-зыгъэкIыгъэ ыкIи ИофшIэн зымылэхэм япчъагъэу проценти 4,8-м 2009-рэ ильэсым жьоныгъуакIэм нэсыщыгъэр 2010-рэ ильэсым проценти 2,3-м нэсэу къегъэIыхыгъэныр апэу къызыдэхьугъэ регион хьугъэ Адыгэ Республикэр.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм яхэдзынхэу 2006-рэ ильэсым шыагъэхэм **Партиёу «Единэ Россия»** къызэрякIолIэгъэгъэ программэр гъэхьагъэ хэлъэу зэшIохыгъэ хьугъэ ыкIи программакIэм итгъэцэкIэн тызэгъусэу тыфежъэным тыфэхьазыр. Ащ илэныкъо шъхьалэхэр — экономикэр модернизация шIыгъэныр ыкIи цыфхэм ящылэкIэ-псэукIэ зыкъегъэлэтыгъэныр.

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭР: ХЭХЬОНЫГЪЭМ ИСТРАТЕГИЙ

Ильэс пчъагъэхэм къахIоцI Адыгэ Республикэм исых лъэпкъ зэфэхъафIэ 100 фэдизмэ ялIыкIохэр шIагъэр, зэдэлэпы-лэжыгъэр, рэхъатныгъэр къэухъумэгъэнхэр, лъэпкъ шэн-хабзэхэм ыкIи дин конфессияхэм лъытэныгъэ афэшIыгъэным ипринципхэм атэтэу зэдэпсэухэрэр.

Адыгэ Республикэр теубытагъэ, зыпкъ-итыныгъэ хэлъэу промышленностым, мэкъу-мэщым ыкIи перерабатывающэ производствэм, турист-рекреационнэ отраслэм хэхьоныгъэ ягъэшIыгъэным илэжэпIагъэхэм анэсы.

Зыфэдэ щымылэ чIыопс-климатическэ, культурнэ-тарихъ баиныгъэ Адыгеим иI. Ары республикэм иэкономикэ зыкъегъэ-

Iэтыгъэным турист-рекреационнэ комплексым хэхьоныгъэ егъэшIыгъэныр икъэ-кIолIэ шъхьалэу **Партиёу «Единэ Россия»** зыкIилыгъэрэр. Ащ ишIуагъэкIэ регионым, анахъэу къушъхьэлгъэпэ псэупIэхэм ящылэкIэ-псэукIэ зыкIилэ-тышт.

Владимир Путиным унашъо зэришIыгъэм тетэу, Темыр Кавказым, Краснодар крайм ыкIи Адыгеим турист кластер ащыгъэпсыгъэным фэгъэхьыгъэ Унашъо Урысые Федерацием и Правительствэ ыухъсыгъ. Ащ амал къеты а отраслэм хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным пае ищылэкIэгъэ инфраструктурэр зыщыгъэ-псыгъэхэ Адыгеир мы проектм чIыпIэ шъхьалэу щызыубытышт регион хъунэу. Къушъхьэлжнэ курорти 5-у ашIынэу цыгъхэм ащыцэу зыр Мыекъопэ районыр ары зыщыгъэпсыгъэр. Къушъхьэлжнэ комплексшхоу «Лэгъо-Накъэ» ныбжьыкIэхэм ятворческэ IуачIэ, ячаныгъэ къагъэлэгъэнымкIэ, зыгъэпсэфын индустрием технологиякIэхэр шыгъэфедэгъэнхэмкIэ, кIымыфэ спорт лъэпкъхэм нахъ зыкыгъэлэтыгъэнымкIэ амалышIухэр къытыштых. Туризмэм дакIоу хэхьоныгъэхэр ашIыгъэх агропромышленнэ комплексы, транспортнэ системэми, псэоллэу индустрием зэхъокIыныгъэшхохэр афэхьыштых.

Туризмэм Адыгеим зыкышIылэтымэ, ИофшIэпIэ чIыпIэ мин пчъагъэ щылэ хьушт. Мафэ къэс турист мин 20 фэдиз зэкIолIэн ылъэкIышIт курорт комплекс гъэпсыгъэным пылтых. Ащ фэдиз туристхэм ящыкIагъ хьакIэци, кемпинги, турбази, спорт ыкIи зыгъэпсэфылэ гупчэхэри, гъомылэпхъэ дэгъухэри, турист маршрутыкIэхэри, транспорт дэгъуи, сувенирхэри. Мыхэм ащыщ лъэныкъо пэпчэ экономикэм хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным, бюджетым хэгъэхьогъэным, агропромышленнэ комплексым, псэоллэу шIыным, транспортым, спорт индустрием инновационнэ технологияхэр ащыгъэфедэгъэнхэм икъэкIолIэшIу, амалышIу.

Республикэм IуачIэу илэр, социальнэ-экономическэ зыпкъытыныгъэу ащ илэыр ыкIи анахъ баиныгъэ шъхьалэу тилэр — цыфхэр — мыхэм зэкIэми теубытагъэ хэлъэу тапэкIэ тылтыкIотэным, къэкIоцIт уахътэм тидыхъэ тельным иамалхэр къатых.

«Единэ Россия» псэуэми анахъ уасэ зыфишIышIтхэр, апэ ригъэшъышIтхэр регионым ибюджет хэзыгъэхьышIтхэр, ащ шыпсэурэ цыфхэм ящылэкIэ-псэукIэ зыкыгъэлэтышIт проектхэр арых.

Бизнес цыкIум ыкIи гурытым Iэпылэгъу афэхьугъэным, инновационнэ производствэхэр зэхэщэгъэнхэм апае грантхэм апылэ ахъшэр сомэ мин 200-м шIокIынышI, сомэ мин 500-м нэгъэсыным ильэс къэс Иоф дэтшIэшт, ахэм апэлухъащт мылкъоу федеральнэ ыкIи чIыпIэ бюджетхэм къахагъэкIырэр нахьыбэ шIыгъэным тыпылтышIт.

«Единэ Россия» и депутатхэм тапэкIи Иоф дашIэшт бизнесым инвестициехэр къыхэгъэлэжыгъэнхэм, ахэр экономикэм нахьыбэу къыхэгъэхьыгъэнхэм иамалхэр къэзыгъэр республикэ законодательствэм. Тэ пшгъэрылэ зыфэтэгъэуцужы республикэм ирайон пэпчэ инвестициехэм Иоф зэрэщашIэрэм нахъ хэгъэхьогъэнэу, АдыгеимкIэ анахъ федэкъэкIолIэ лъэныкъохэм зыкыгъэлэтыгъэным пае. Ахэр: туризмэр, псэоллэу материалхэр къыдэгъэкIыгъэнхэр, перерабатывающэ ыкIи мэкъумэщ хьызмэтыр.

Законодательствэм тетэу инновационнэ технологияхэр къызыфагъэфедэз аграрнэ комплексым зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэным **Партиёу «Единэ Россия»** и депутатхэр дэлэжъштых. Непэ республикэм шызэшIуахыгъэр — лэжыгъэм икъэхьыжынкIэ технологиякIэхэр къызыфэгъэ-

федэгъэнхэр, пынджшIэным зыкыгъэлэ-тыжыгъэныр, лъэпкъ проектэу «Агропромышленнэ комплексым хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным» зыфилорэмрэ республикэ программэу сомэ миллиард 12,4-рэ фэдиз фермерхэм кредитэу аратын амал къэзыгъэрэмрэ зэрагъэцэкIэхэрэр — мыхэр мы отраслэм хэхьоныгъэшлэхэр ышIынхэм иегъэжыапIэх нылэп.

Туризмэм зыкыгъэлэтыгъэным фэгъэхьыгъэ планэу республикэм илэм къыде-лгытэ аграрнэ комплексым илофышIэхэм садлэжыным, сэнашъхьэм, хэтэрыкIэхэм якъэгъэкIын нахъ аналэ тырагъэтыныр. Мыщ дэжымы къышIыдэлгытэгъэн фае фэбапIэхэм хэтэрыкIэхэр нахьыбэу къащыгъэкIыгъэнхэмкIэ Адыгеим ичIыопс амалышIухэр къызэритыхэрэр. «Единэ Россия» и депутатхэм законыр ялэубы-тыпIэу Иоф дашIэшт былымхъуным фэгъэхьыгъэ инвестиционнэ проектхэр гъэцэкIэгъэнхэм ыкIи республикэм игъомылэпхъэ анахъ шъхьалэхэм — адыгэ къуае, помидорым, пхъэшъхъэ-мышъхъэхэм — якъыдэгъэкIын, якъэгъэкIын хэгъэхьогъэным иамалхэр шылэнхэм.

А проектхэм ягъэцэкIэн гъунэ лъы-фыгъэныр **Партиёу «Единэ Россия»** ыпшгъэ релъхьажы.

ЩЫЛЭКIЭ- ПСЭУКIЭМ ЗЫКЪЕГЪЭИЭ- ТЫГЪЭНЫР — СОЦИАЛЬНЭ ЛЪЭНЫКЪОМКIЭ «ЕДИНЭ РОССИЕМ» ИПШЪЭРЫЛЭ ШЪХЪАИ

Гъэсэныгъэ дэгъур, лъэхъаным диштэрэ медицинэр, шылакIэу ялэмкIэ цыфхэр нахъ макIэу зэтэклыхэр, хэти ыгу рыхьы-рэ ИофшIэн ыгъотыным иамал шылэныр ыкIи лэжыпIэ тэрэз кылулэжыныр, илэсыбэ ыгъэшIэныр ыкIи лъытэныгъэ зыфашIыр жьыныгъэм цыфыр нэсыныр, ищылэныгъэ щынэгъончэныр — мыхэр цылэкIэ-псэукIэшIум ишапхъэх.

Партиёу «Единэ Россия» къыгурэIо медицинэ фэлэ-фашIэхэм ядэгъугъи япчъагъи хэгъэхьогъэныр Адыгеим шыпсэухэрэм лъэшэу зэращыкIагъэр. АрышI, псауныгъэр къэухъумэгъэным исистемэ модернизация зэрэшIышт программэм игъэцэкIэн ренэу ащ и депутатхэр лъыплэщтых, дэлэжъэщтых.

Партийнэ проектэу «Качество жизни (Здоровье)» зыфилорэм игъэцэкIэн медицинэ технологиякIэхэр къызыфэгъэфедэгъэнхэм, клиническэ, амбулаторнэ ыкIи диспансер фэлэ-фашIэхэр нахьыбэу ыкIи нахъ дэгъоу цыфхэм арагъэгъотынхэм иамалхэр къытыштых. Медицинэ ИофышIэхэм ялэжыпIэ хэгъэхьогъэным ыкIи ахэм ИофшIэкIэ амалышIухэр ятыгъэнхэм кадрэ къыныгъохэр щигъэзыщтых.

Псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ республикэм икъулыкIэу хэхьоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм илэситIу зэкIэлэыкIохэм къахIоцI сомэ миллиарди 4-м ехъу халъхъоу рахъухъэ. Федеральнэ гупчэм, чIыпIэ гъэцэкIэкIо хабзэм, хэбзэгъэуцухэм, шIэныгъэлэжъхэм, медицинэ ИофышIэхэм акIуачIэ зэхэлэмэ, псау-

ныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ республикэ къулыкIэур лъэхъаным диштэу, цыфхэм зэкIэми ар алылэсэу, технологиие анахъ лъагъхэр къызыфигъэфедэу тшIын тлэкIышIт. Адыгэ республикэ клиническэ сымэдэжышым епхыгъэ поликлиническэ отделениакIэ, «высокотехнологичнэ» зыфалорэ медицинэ Iэпылэгъум игупчэхэр тшIынхэу, медицинэ учреждениехэм оборудование дэгъухэр ачIэгъэуцогъэнхэу, отраслэм имылькы-техникэ базэ зыкыгъэлэтыгъэнэу, медицинэ ИофышIэхэм ялэжыпIэ хэгъэхьогъэнэу итэхъухъэ.

Республикэм шыпсэурэ псэуэми гъэсэныгъэ дэгъу, апшгъэрэри зэрэхэтэу, зэрагъэгъотыным иамалхэр «ЕДИНЭ РОССИЕМ» къаритышIт.

Гъэсэныгъэм исистемэ хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным фэлорышIэрэ Иофыгуа-кIэ къыддэхьугъ. ИлэсипшIым къыкIоцI, 2000-рэ ильэсым къышгъэгъэжыгъэу, зыкIэлэеджакIом телгытагъэу бюджет инвестициехэр сомэ мини 5,3-рэ хуштыгъэмэ, Партием ишIуагъэкIэ, ащ илэпы-лэгъукIэ 2010-рэ ильэсым а инвестициехэр сомэ мин 52-м нэсыгъэх, нэмыкIэу къэпIон хъумэ, фэди 10-кIэ нахьыбэ хугъэх.

Лъэпкъ проектэу «Гъэсэныгъэ» зыфи-лорэм ишIуагъэкIэ, аужырэ илэсыщым къыкIоцI гъэсэныгъэм иреспубликэ системэ сомэ миллион 406-рэ халъхъагъ. А уахътэм къыкIоцI еджэпIагIэ къыда-гъэуцугъэ Мыекъопэ районым ит станицэу Даховскэм, зыщесыхэрэ бассейн зыхэт еджапIэу нэгъырэ 750-рэ зычIафэрэр — Адыгэкъалэ, КрасногвардейскэмкIэ — гимназиёу N 1-м, Тэхьутэмыкъоёу районым ит къуаджэу Бжыгъэкъоёжыым — спорт залхэр, нэмыкI еджапIэхэми ащэкIох гъэцэкIэжыны ыкIи гъэкIэжыны ИофшIэнхэр.

Республикэм икIэлэеджакIохэм апае автобус ыкIи микроавтобус 48-рэ тшгъыгъэ. КлассипшI пчъагъэмэ интерактивнэ доскэхэр, компьютерхэу Интернетым епхыгъэхэр ялэ хугъэу.

ЕджапIэхэм апае оборудованиём изэгъэгъотын, программакIэхэр егъэджэн ИофшIэным шыгъэфедэгъэнхэм, кIэлэ-егъаджэхэм ялэжыпIэ хэгъэхьогъэным афэшI мылкъу къэтилушIыгъэныр тапэкIи лъыдгъэкIотэшт. Тидепутатхэр чанэу хэлажэх гъэсэныгъэм исистемэ хэхьоныгъэ ышIыным ыкIи «ТиеджэпIагIэ» зыфилорэ проектыр шылэныгъэм шыгъэцэкIэгъэ-ным, кIэлэегъэджэ сэнэхъатым ныбжьыкIэхэр фэгъэгъэнхэм. Адыгеим иэкономикэ нахъ ищылэгъэ сэнэхъатхэр зилэ ныбжьыкIэхэр къэгъэхьазырыгъэным пылэ апшгъэрэ еджапIэхэм Iэпылэгъу афэхьугъэным тапэкIи тыналэ тедгъэгъышт.

Илэсибл хугъэшI **Партиёу «Единэ Россия»** регъэкIокIы «Апэрэ классым кIорэм ишIухъафтын» зыфилорэ акциер. Ар тапэкIи лъыдгъэкIотэшт, еджапIэхэм ачIэхьыгъэ кIэлэцIыкIухэм портфельхэр, еджэн-тхэным шагъэфедэрэ Iэмэ-псымэхэр адэлэхэу, шIэныгъэм и Мафэ, Ионыгъом и 1-м, яттызэ тшIышIт.

НыбжьыкIэ политикэм мэхъанэ етыгъэныр

НыбжьыкIэхэм апае ИофшIэпIэ чIыпIа-кIэхэр шылэнхэм Партием Иоф дешIэ, АдыгеимкIэ анахъ мэхъанэ зилэ отраслэхэм — туризмэм, агропромышленнэ комплексым, перерабатывающэ промышлен-ностым шылэжъэнхэ алэкIыным пае. ПсэупIэ зэрагъэгъотыным пае сертификатхэр ятыгъэным фэгъэхьыгъэ програм-мэр лъыдгъэкIуатэзэ, ныбжьыкIэхэм, къуаджэхэм адэс специалист ныбжьыкIэ-

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ихэдзынхэу 2011-рэ ильэсым гъэтхапэм и 13-м щылэщтхэм Партией «ЕДИНЭ РОССИЕМ» и Адыгэ регион къутамэ зэрапэгъокырэ программэр

хэри дыхэтхэу, Iэпылэгъу тапэки тафэхушт.

Федеральнэ программэу «Къуаджэм социальнэ хэхъоныгъэ егъэшлыгъэныр» зыфиорэм ишлуагъэкIэ аужырэ илэс-щым къыклоцI специалист ныхъыкIэхэм яунагъохэм сертификати 108-рэ аратыгъ.

Партией ипроектэу «Кадровый резерв — профессиональная команда страны» зыфиорэм игъэцэкIэн лъыдгъэкIотэщт. Ащ ныхъыкIэхэр къыхэдгъэлажэхэзэ, япрофессиональнэ ухъазырыныгъэ нахъ къагъэлэгъон, нахъ зыкызылэуахын амал ядгъэгъотыщт.

Партией ипроектэу «Урысыем икъалэхэм ягъогукIэхэр» зыфиорэм игъэцэкIэн «Единэ Россием» лъыгъэкIотэщт

Къэралыгъом икъалэхэм ягъогухэм ягъэцэкIэжыны ыкIи гъогукIэхэм яшIын епхыгъэ IофшIэнышхохэр 2011-рэ ильэсым кIотыгъ. Ахэм апIуахъаным пачэ сомэ миллиард 16 федеральнэ бюджетым къытIупшыным Партией кIэщакIо фэхъугъ.

«Урысыем икъалэхэм ягъогукIэхэр».

Урысыем икъалэ 30 фэдизмэ а проектыр ащакIэцIагъ. Ахэм ащыщ Адыгеим икъалэ шхъаи. Мыекъуапэ игъогухэм ягъэцэкIэжыны ыкIи язэтэгъэпсыхъан пэлуагъэхъаным пачэ партийнэ проектымкIэ сомэ миллиони 150-рэ 2010-рэ ильэсым къатIупшыгъ. Фракцией «Единэ Россием» идепутатхэу республикэм и Парламент хэтхэм яшлуагъэкIэ, партийнэ программэм къыдилыгътэгъэ мылкъум джыри сомэ миллиони 150-рэ къыхагъэхъагъ. ЗэкIэмкIи Мыекъуапэ игъогухэм ягъэцэкIэжыны, ягъэцэкIэжыны сомэ миллион 300 пэлуагъэхъагъ. Илэс пчъагъэхэм къаклоцI апэрэу ащ фэдэ IофшIэнышхохэр мы къалэм шагъэцэкIагъэх, автомобиль гъогухэр, социальнэ объектхэм якIоллалэ-хэр дэгъоу зэтырагъэпсыхъагъэх.

А IофшIэныр джыри лъыдгъэкIотэщт. «Единэ Россием» ишлуагъэкIэ, регион гупчэхэм гъогухэр ащакIэцэкIэжыныхэм, ащызэтырагъэпсыхъанхэм фэшI, 2011-рэ ильэсым сомэ миллиард 78,6-рэ къатIупшыщт. А ахъшэр гъогухэм яшIыныр ягъэцэкIэжыныр язакъоп зыпэлуагъэхъаштыр, бэу зэтет унэхэм яшагъухэм, ахэм якIоллалэхэм, кIэлэцIыкIу джэгупIэхэм язэтэгъэпсыхъани къыхырагъэуыгътэнэу щыт.

Адыгэ Республикэм щыпсэурэ пэпчэ «Единэ Россием» идепутатхэм зафигъэзэн, зигугъу къэтшыгъэ IофшIэнхэр зыщыкIэгъэ чIыплэхэр къэгъэнэфэгъэнхэм илахышIу хишIыхъан ылэкIыщт.

КъэкIотэ уахътэр нахъышIу хъуным тызэгъэсу тыдэлажэ ыкIи ащ екIурэ гъогукIэхэр тэгъэпсых.

УАСЭХЭР ЦЫФХЭМ АУПЛЭАКIОУ ГЪЭПСЫГЪЭНЫМ ПАРТИЕМ ДЫРЕГЪАШТЭ

Партией ипроектэу «Народный контроль» зыфиорэм ишлуагъэ къызэрэкIорэр республикэм къыщынэфагъэш, уасэхэм зыкIалэтынэм Адыгеим гъунэ щыфэшлыгъэным иамал щыI. Ар — продукция кыдзэыгъэкIыхэрэм товарыр къаIыпхымэ, занкIэу щэпIэ чIыплэхэм ябгъэуалIэзэ пшIыныр, ахэм азыфагу зыпари кыдэмыхъэу, ермэлыкхэр зэхэп-щэнхэр ары. Щэм хэшIыкIыгъэ гъомылапхъэхэр, кIэлэцIыкIухэм апае шхыныгъо зэфэшхъафхэр, дагъэр, хъаджыгъэр ыкIи крупэ зэфэшхъафхэр кыдзэыгъэкIыхэрэм, къэралыгъом икыблэ шго-лър къохэр зышахъурэ комплекс анахъ инэу бэмышIэу шагъэпсыгъэм фирменнэ тучанхэр къызэлуахынхэм епхыгъэ IофшIэныр лъыдгъэкIотэщт. Ахэм яшлуагъэкIэ гъомылапхъэхэм ауасэ шэпхъэ гъэнэфагъэхэм ашIомыкIыным нахъ лъыплэгъэн амал щыIэ хъушт.

ЖКХ-м ифэIо-фашIэхэм ауасэ лъэшэу зыкIы-Iэтынэм «Единэ Россиер» пэуцужы. Коммунальнэ фэIо-фашIэхэм ауасэ цыфхэм ауплэ-кIун алэкIыныу Партией ешIы, Адыгэ Республикэм ащ тыщыфэжыагъ.

Кампаниехэм яуправляющэм яIофшIэн Партией лъыплэгъэщт.

Бзылфыгъэхэм, унагъохэм ыкIи къыткIэхъухъэрэ лэужхэм афэгумэкIыгъэныр Партией анахъ мэхъанэ зэритыхэрэм ащыщ

Урысыер — талант зыхэлэ ыкIи зыфэдэ шымыIэ цыфхэм якъэралыгъу. Ти-цыфхэм акIуачIэ хэгъэхъогъэн, зегъэу-шъомбгъугъэн фае.

Бзылфыгъэхэм ыкIи унагъохэм Iэпы-лэгъу афэхъугъэным, кIэлэцIыкIугъом ылэныкыкIэ шлуагъэ къэзыхыщт къэ-

ралыгъо политикэм «Единэ Россием» дырегаштэ.

УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым Федеральнэ ЗэIукIэм фигъэхыгъэ Джэпсальэм къыщыхыгъэщыгъэ гупшысэм, «Къыт-кIэхъухъэрэ лэужхэм афэгумэкIыгъэныр — анахъ цыхъэ зыфэш-шын, анахъ Iушыгъэ ыкIи цыфыгъэ зыхэлэ инвестициеу щыт» зыфиорэм тырыгуазэзэ, мы лэныкыомкIэ ти-IофшIэн зэхэтэщт.

Лэпкэ проектэу «Псауныгъэ» зыфилоу псауныгъэр къэухъу-мэгъэным иреспубликэ системэ сомэ миллион 752-м ехъу къыхэзылгъагъэр Адыгэ Республикэм шыгъэцэкIэгъэным иамалхэр «Единэ Россиер» ары къэзы-тыгъэхэр. Родовой сертификатхэм къакIэкIуагъэу сомэ миллион 235,6-рэ медицинэ учреждениехэм аIукIэжыгъ, унэгъо 9870-мэ ны мылкъур къаратыным ифитыныгъэ къэзыушыхъатыр сертификатхэр яIэх.

А IофшIагъэхэм яшлуагъэкIэ республикэм къыхъухъэгъэ сабыихэм япчъагъэ апэрэу процент 1,5-кIэ нахыбэ хъугъэ. КIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэр нахыбэ шы-гъэнхэм иIофыгъуи къэуцугъ.

Партией ипроектэу «КIэлэцIыкIу Iы-гъыплэхэр — кIэлэцIыкIухэм апаи» зыфиорэр Адыгеим шыгъэцэкIэгъэным «Единэ Россиер» фэжыагъ. КIэлэцIыкIу Iыгъыплэ 14-у тшIыныу итхъухъагъэхэм ыкIи псэолэ 20 фэдизэу ахэм апае дгъэ-цэкIэжыныу щытхэм яшлуагъэкIэ кIэлэ-цIыкIу Iыгъыплэ зыщыкIагъэхэм зэкIэми илэситIум къыклоцI ахэм чIыплэ ащакIотыщт.

«Единэ Росси-ем» и партийнэ проектхэу: «КIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэр — кIэлэцIыкIухэм апаи» зыфи-орэм игъэцэ-кIэн.

Унэгъо ныхъыкIэхэм ыкIи сабыибэ зыплухэрэм унэхэр ащашIыныхэм пачэ чIыгу Iахъхэр ятыгъэнхэм фэгъэхыгъэ закон Адыгэ Республикэм щаштэным «Единэ Россиер» кIэщакIо фэхъугъ.

Тутыным, аркъым, наркотикхэм ныхъыкIэхэр апэчыжэ шыгъэнхэм къыпкъырыкIыхэзэ, физкультурэм ыкIи спортым Адыгэ Республикэм зыкышя-гъэлэтыгъэным ипрограммэ гъэцэкIэгъэ-ным Партией «Единэ Россиер» лъы-плэгъэщт, дэлэжыщт. Футбол ешIэпIэ ыкIи спорт площадкэ 50 агъэпсыгъах. Къы-хъащт илэсым аухыщт Партийнэ про-граммэу «Физкультурнэ-оздоровительнэ комплексхэм яшIын» зыфиорэм къыдых-лытагъэу Мыекъуапэ шагъэпсырэ ком-плексыр.

«Физкультурнэ-оздоровительнэ комплексхэм яшIын».

Тэ тимурэдыр республикэм ипсэу-плэхэм зэкIэми спорт гупчэхэр ащыгъэ-псыгъэнхэр ары. Джащыгъум нэбгы-рэ пэпчэ ипсауныгъэ ыгъэпытэн амал илэщт.

Профессиональнэ спортсменхэм Iэпы-лэгъу тафэхъушт, Олимпиадэхэм ыкIи Паралимпийскэ джэгунхэм, дунэе, европэ ыкIи урысые зэнэкъокъухэм текIоныгъэ-хэр къащыдэтхызэ, Адыгеим ищытхэу тапэки хэдгъэхъушт.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!

ХэдзакIо пэпчэ гъэтхапэм и 13-м ыма-кэ зыфитыщтыр къыхыхыщт.

Хэдзынхэм тызэра-пэгъокIырэ програм-мэр — Iоф гъэнэфа-гъэхэм япрограммэ — шъуапашхъэ кыт-лэхъэзэ тышъуцэ-гугъы гъусэ шъукы-тфэхъунэу.

Iоф зэдэтшIэным «Единэ Россиер» фэ-хъазыр, арышъ, шъуи-предложение пэпчэ зэхэтхыщт ыкIи парти-ей ипрограммэ къы-щыдэлэбгъэгъэщтых.

Цыхъэ къызэрэт-фэшъушIырэр тэ-гъэлэпIэ ыкIи ар кьэдгъэшъыпкэ-жыыщт!

Типартийнэ спискэ-кIэ апэ итыр Адыгэ Республикэм и Пре-

зидентэу ТхьакIушынэ Аслъан ары. Ти-сатырэхэм ахэт нэбгырэ пэпчэ Адыгеим хэхъоныгъэ ышIыным илахышIу хэзы-шIыхъэгъэ, агъэлэпIэрэ, лъытэныгъэ зыфашIырэ, зэлъашIэрэ цыфэу щыт.

Адыгеим щыпсэухэрэм ящыIэкIэ-псэукIэ зыфэдэщтымкIэ, социальнэ-экономическэ хэхъоныгъэу ащ ышIы-щтымкIэ ишъэдэкIыж тхыным ты-фэхъазыр.

«Единэ Россием» тымакэ фэтты-зэ, республикэм хэхъоныгъэ ышIы-ным тыфэзышэрэ гъогум тытехъа-ным нахъ пэблагъэ тыхъушт.

Законом зэригъэнафэрэм тетэу мы агитационнэ материалыр ыкIэ хэлэу къыхэтыутыгъ.

ЗЭКЪМИ дэгъоу ашIэ цыфыр цыфы зышIыгъэр IофшIэныр арэу зэрэщытыр. ШIэныгъэлэжъхэм ар зэрэ-шъыпкъэр шысэхэу шыIэныгъэм кыхэхыгъэхэмкIэ кызагъэшъыпкыагъэр бэ-шIагъэ. Ары иIофшIэн зикIасэу, шIу зы-лгъэгъурэм уеплIы зэпытыгъэкIи узы-кIемызщырэр, узыкIиыгъатхъэрэр. Арын фае адыгэмэ зилоф шIу зылгъэгъоу, дэгъоу зыгъэцакIэрэр зыкIалытэрэри, адыгэ гушыIэжъхэм иIофшIэным фэкъулайхэу, IэпIэсэныгъэшхо зыхэлхэр агъашIохэу, ахэм зэрэфэразэхэр къагъэлъагъоу чIы-пIабэ зыкIалэхтыр. Ахэм танэмысыз зы-зэрихыылIэгъэ цыф заулэ ягугъу къэсшIы сшIоигъу.

IофшIэнэу сызыпылIым елIытыгъэу

лгъэшэу, гушыIэ цыд зыгорэм фидзэу зэ-хэпхыштыгъэп, плгъэгъуштыгъэп. Дэгъуба ащ фэдэу иIоф шIу зылгъэгъурэм уеплIы-зэпытынкIэ. Сэри ар кысэхъулIагъ. Гъэ-зетэу ылыгыгъэхэр еухыфэ нэмыкI цыф, гъэзетщэфхэм анэмыкI, зымы ар дэгъуш-Iагъэп, ренэу зыпылIыгъэр зацэхэрэр зэ-ригъэрэзщытыр арыгъэ. Сыщэтыфэ сыгу кымыхъан слгъэIыгъэп: «Сыдэу дэгъугъа тищакIохэу тучан, буфет зыфэпIоштхэм Iоф ащызышIэхэрэм мыщ иIофшIакиэ язгъэлгъэгъугъэм». Джары зэрэщытыр: ащ фэдэ IофшIэкио чанхэм яIофшIэкиэ дахэ цыфмэ анэгъэсыгъэн фае, шысэ афэхъушт, кIырыплIыштых.

Сыд фэдэ Iофи ежапIи ухыжыпIи иI. Гъэзетышхэу сызкIэлъырытым иIофхэр

лгъапIэу зэгъэфагъэх. Тыдэ уплгъагъэми, нэр мэгушIо, сапэ телгъэу е ушIоигъэу зи плгъэгъурэп. Лгъэпкыым культурэу иIэр мышгъахыхэу фэсакъхэзэ къаухъумэ, Iэдэбыныгъэу ахэлIым уехъопсэнэу щыт.

Прибалтикэм иреспубликэхэу тыздэщы-Iагъэхэм ястолицэхэм анахъ сыгу рихы-гъэр Вильнюс ары. Ащ ихъакIэщ тисэу зысплIыхъанэу мафэм сыкыкIыгъэу, ура-мым сытетэу чыгъ лгъапсэхэр плиткэхэм-кIэ зыгъэпкIэхэрэ гъогушIмэ ащыщ го-рэм Iоф зэришIэрэм семыплIымэ мыхъу-нэу сыхъугъ: иIэбакIэрэ иIэпIэсэныгъэрэ, Iофэу зыпылIыгъ дахэу зэригъэцакIэрэм самыумэхъын слгъэIыгъэп. Зэ сыблэ-кыгъ, етIани къэзгъэзжыгъ, нахъ макIэ цикло сшIи, бэрэ сылгъыплгъагъ, аужырэм

фэд, Iуи шIи пымылгъэу ипшгъэрылгъэр еIоIлапIэ имыIэу зыгъэцэкIэрэ IофышI». Мирэ зыкIалытэрэр иIофшIэн дахэу зэ-ригъэцакIэрэр, цыфмэ жэбзэ шъабэкIэ, IэшIукиэ зэрадэгъушIэрэр, иIофшIэн шIу ылгъэгъоу, зышгъахымысыжъэу зэрэлажъэ-рэр ары.

Тисатырхэр зэрэтыухыжы тшIоигъор адыгэхэм зэман чыжъэхэм къащегъэжъа-гъэу IофшIэныр шIу зылгъэгъурэр зэрагъэ-лгъапIэрэр, сыд фэдэ IофшIэни шIу ылгъэ-гъумэ цыфым узэригъатхъэрэр, сыд фэдэ IофшIэни гъэцэкIакиэу фыуиIэр арэу зэрэ-щытыр ягушыIэжъхэм кызыррашгъэлгъэ-гъуагъэр ары. А адыгэ гушыIэжъхэм пIу-ныгъэмкIэ амалышхо яI, игъом ахэр жа-бзэм шыбгъэфедэхэмэ сабыеу кыгъIэхъу-хъэхэрэмкIэ пкъэушхо хъуштых, Iоф-шIэныр шIу алгъэгъоу къэтэдджыштых.

IофшIэным ехыылIэгъэ гушыIэ Iушхэр зыхэт гушыIэжъхэр куп-купхэу зэтеуутын-хэ олгъэIы. Апэрэ купым хахъэхэрэр Iоф-шIэным имэхъанэ къэзгъэлгъагъохэрэр, цыфыр зыгъэлгъапIэхэрэр, кызылгъэ-хэрэр арых: пшгъхэ Iоф фэпшIэжынышъ, цыфмэ шIу уалгъэгъун; умылажъэмэ, пшхын бгъотыштыт; зышхырэм уемы-хъуапс, зышIэрэм ехъуапс; умылажъэмэ, лажъэ плгъэгъун; цыфым буасэр ылгъэ-рэр ары; цыфыр зыгъэлгъэшырэр иIэ-шIагъ; зилоф зышымыгъупшэрэр лIы-хъуж.

ЯтIонэрэ купым хэбгъэхъанхэ плгъэ-кIышт мыщ кыкIэлъыкIорэ гушыIэжъ-хэр: Iофыр бэрэ кIэшIыкIыжъмэ мэхъа-нэу иIэр, ишIуагъэу къаIорэр къэзгъэлгъа-гъохэрэр кыкIэлъыкIоштых; зибэ пшIэ-рэм урыIаз; бэ зэгъашIэ бэ умылоу; емы-зэщ иIоф кыдэхъу; зэбгъашIэрэр — Iэ-шIагъ, умышIэрэр — Iэкиб; IофшIакиэ зымышIэрэр IофшIэным егъалIэ; шым фэмышIу уанэ екъутэ, ащ нэмыкIэхэри.

Ящэнэрэ купым хахъэхэрэм къагъэ-лгъагъо игъом Iофыр пшIэмэ фэдэу кы-тырэр. ГушыIэм пае, игъом пшIэрэр тхъагъо; Iоф мыублэм блэ хэс; жъэу тэ-джырэм шыкIэхъуж кыфальфы; пчэды-жъым насыпыр агошчы; Iоф ублагъэ зимыIэм, Iоф ухыгъэ иIап; игъом уупкIэ-мэ — мэкуу, угужъомэ — къурэ; жыр-тэдж — шэтэшх; Iоф уиIэмэ ыпэ итэу къэкIухъ, нэмыкIэхэри.

ЯпIэнэрэ купым хахъэхэрэм Iофыр уздэлэмэ нахъ псынIкIэу зэрэзэшIопхы-щтыр къагъэлгъагъо. Ахэм ащыщыкIэ мыщ кыкIэлъыкIоштыхэр: зэдэшхэ IэшIу, зэ-дэлажъэ тхъагъо; зэдэлгъэхэрэм бгыри агъэкошчы; узэкъотмэ — ульэш.

Ахэм анэмыкIэу джыри зы куп бгъэ-унэфымэ хъунэу къэдгъотыгъ. Ащ хэбгъа-хъэ хъушт гушыIэжъхэу Iофыр шIу зы-мылгъэгъухэрэр зыумысыхэрэр: Iоф зэхэд зышIыхэрэр хъатэхэп; куахъокIэ уанэ ты-релъхъэ; нэпкыым тетыр къошъофыкIэ Iаз; пэзукIэ зымышIэрэр гъэсэкио Iаз; рамы-гъэзэу зэбзэижырэп, нэмыкIэхэри.

Джащ фэдэу IофшIэным къепIолIэн плгъэкинэу шыIэр мыухыжъ. Ахэр, щы-сэу кэтхыгъэгъэхэр, зышчыкIагъэм те-фэу жабзэм шыбгъэфедэхэмэ, IофшIэныр шIу алгъэгъоу бгъэсэнхэмкIэ ишIогъэшхо къэкIонэу телIы. IофшIэныр шIу плгъэ-гъуным пае ар зыфэдэр, зэрагъэцакIэ-рэр, шIуагъэу кыгъыштыр пшIэнхэ фае. Арышъ, IофшIэныр уикIасэ хъуным пае мызэу-мыгIоу зэрагъэцакIэрэм уеплIыныр ишыкIагъ. Апэрэ шIэгъум Iофыр дэгъоу пфэмыгъэцэкIэнкIи мэхъу, ау ащ укы-гъаштэ хъуштыт. Ары адыгэмэ зыкIаIуа-гъэр: зибэ пшIэрэм уфэIаз (урыIаз).

Арышъ, IофшIэн дэи, мыхъати щыIэп, поэтым зериIуагъэу, «Сыд фэдэ Iофи дэгъу шIу олгъэгъумэ».

Мы Iофыгъоу тыкызтегушыIэрэм уахъ-тэу тызэрытым мэхъанэшхо щыриIэу тэ-лгъытэ, сыда пIомэ кIын зэтымыгъэлгъэ-гъоу, Iоф икыоу тымышIэу дэгъоу тышIэ тшIоигъу. Ар зишэнэу тхэтым ипчъагъэ хэхъо нахъ, хэкIырэп. Дэгъоу, тызфаер зэдгъотылгъэу тышIэ тшIоигъомэ, сыд фэдэ IофшIэни дгъэцэкIэн тлгъэкинэу зэтэжъугъэгъас!

БЛГЪОЖЪ *Зулкъарин,*
Адыгэ къэралыгъо университетым
ипрофессор, Урысые Федерацием
наукэмкIэ иIофышIэшху.

гъогу сытэхъэу бэрэ кыхэхыгъ. Цыф лгъэпкъ зэфэшъхъафхэу ежъхэм яшэн-зе-кIуакIэм атетхэу псэхэрэм салгъыплгъэнэу сырихыылIэу кызырэхэкIыгъэри макIэп. Ахэм ащышхэу анахъ сызылгъыплгъэхэрэр цыфым иIофшIакиэ, Iофэу ышIэрэм ар зэрэфэцагъэр. Ащ фэдэм илгъакиэ уеплIы зэпытыгъэми уеззщырэп.

Згорэм Москва сыкIуагъэу мэшIокоу сыкъэзышгъэжыштым сежэнэу сыхъат зауэрэ вокзалым сытетынэу хъугъагъэ. СIыгъ тIэкIу-шъокIухэр камерэу зыща-ухъумэхэрэм естыхи, гъогуым тет пасса-жыкхэм тIэкIу сахэплгъэнэу сыгу кыхъагъ. Зи а вокзалым темылгъэон щыIэп: бзы-лгъыгъи, хуылгъыгъи, ныбжыкIи, зы-ныбжъ хэкиIотагъи, зэрэфэпагъэхи, зэрэ-шыгъэхэи. Зыр псынIкIэу мэзекIо, хылыи ылыгъэп, адрэм дзыо ушгъагъэр ерагъэу зэрелгъашъ, ащ сабий цыкIоу дыкIы-гъури буж тIэкIу къенэми, дызэрешъ. Ащыгъэм гуфалгъэу узыплгъыкIэ, кызы-дикIыхэрэр гурышгъэкиэ къэошIэ. Арышъ, узэщырэп: вокзалэу цыфыбэ зышызэIу-кIэрэм узэплIын шыбгъотынба. Жабзэу алулIым укIэдэлIуэм, кызыдикIырэ лгъэ-ныкIыр пшIэ пшIоигъоу уегунышъс. Ахэм зэкIэм уишIэныгъэ зыгорэ кыха-гъахъо, зэгъэпшгъэ-зэфэхысыжъ гъэн-фагъэ пшIы пшIоигъоу уашIы. Ащ тетэу жгъотышхом сыхэтэу гулчэм итымэ сы-захэплгъэм, чэзыу кIыхъэ къэзэрэугъо-игъэу слгъэгъугъэ: псынIкIэуи а чэзыу зэ-хэтым цыфхэр гуIэзэ зэрэгъэкIуалIэх, чъэхэрэри къахэкIых. Къэхъугъэр сымышIэу тIэкIурэ сышчытыгъ а лгъэныкIом сыплгъэу. Ау ащ нахъыбэрэ сышчытыжыын слгъэ-кIыгъэп. «Зэ сеплIын мыщ фэдиэу мы цыфхэр экIуалIэхэрэм», — сIуи сикIо хэзгъэхъуагъ. Чэзыу зэхэтым сызынэ-сым слгъэгъугъэ: лIы хэкIотэгъэ нэгъушIоу, ынэхэр ошъогум фэдэу шхэонтIэ дахэхэу, щхышъо ынэ къуапэхэмкIэ кызыэкIугъэу, пэкIэ-жэкIэ гуыжъхэм нурэр къапихэу, нэпцэхохэм къачIэплгъэу шъабэу цыфмэ къахэплгъэр лIы плIэIу шъуамбгъом гъэ-зетхэу зэтелгъэм къахэхышъ, псынIкIэу кылухъэрэм арешъ. Ащ иIэужырыгъэ дакIоу, гъэзетэу «Известия» зыфиIорэм материалэу итхэр кызытегушыIэхэрэр кIэкIэу ариIуатэзэ, гъэзетэу ыщэрэр Iуе-гъэхэи. Сэри а чэзыум сыхъуцуи, гъэзет ащ кышчысщэфыгъ. Ау сыкыIуыжыын слгъэкигъэп. Iофэу ышIэрэм зэригъатхъэ-рэр кыхэхыштыгъэ, цыфмэ ышIэрэ Iо-фымкIэ ягуапэ зэришIэрэм ыгъатхъэщы-гъэ. ПсынIкIэу, шъабэу шгъэфы горэ гъэ-зетхэр зыщэфырэмэ афиIуатэрэм фэдэу, анэгъу кIаплгъэзэ къэбар гъэшIэгъон ахэм арело кыпшIуигъэшIыштыгъэ. Ары зэрэщытыгъэри: гъэзетхэр зыщэфыхэрэм анахъ къэбар гъэшIэгъонхэу номерэу ыщэрэм итхэр кIэкIэу цыфмэ анигъэсы-штыгъэх. Зыгорэ ашIэ ашIоигъоу упчIэ кыратыгъэми, рэхъатэу, Iэдэб хэлгъэу джэуап аритыжыштыгъэ. ЕтIани згъэ-шIэгъуагъэр адрэ гъэзетхэм ежъ ышэрэр зэратекIырэми, къэбарыкIэу адрэмэ къа-рымыхъэу кыхиутыгъэхэр шгъэфакиэм анигъэсынэу игъо зэрифэщытыгъэр ары. Ащ фэдиэу зэдэзыгъэцэкIэрэ лIы нэшIо-гушIом ынэгъу зэгъэхъэу е ымакъэ ыгъэ-

ыухыгъэх, ихъапшыпхэр зэригъэфэжъы-гъэх, къэбзэ-лгъабзэу зыдэщытыгъэ чы-пIэр ыукъэбзыжыгъ. Iуныжыныу емы-жъэзэ, Iизын сыфаеу сеупчIыгъ: «Иван Михайлович, такыкIэ заулэ горэм сыбдэ-гушыIэ сшIоигъу, фит сыпшIына?» — зысэIом, фэчэфэу упчIэу естыгъэхэм яджэуап кысцитыжыгъ. УпчIэу естыгъэ-мэ ащышхэм ацIэ къесIон: «БэшIагъа гъэ-зетхэр зыпщэхэрэр? Сыдэушхэу ащ фэ-дэу Iэдэб пхэлгъэу, шIэныгъэу уиIэхэр бгъэфедэхэзэ, гъэзетщэным фэбгъэлоры-шIэзэ ушхэр? Тыдэ игъо ушхыфэра номерэу кыдэкIыгъэкиIэм итхэр кызытегушы-Iэхэрэр япIотэнхэу цыфэу узащэхэрэм?»

УпчIэу естыгъэмэ яджэуапэу кыты-гъэмэ сагъэрэзагъ, сшIошъ ыгъэхъунэу шысэз гъэшIэгъонхэр ягъусэу кызыгури-гъэIуагъ: сыд фэдэ Iофи дэгъоу бгъэцакIэ пшIоигъомэ, шIу ар плгъэгъун фае, ренэу ащ игъэцэкIэн умышгъахэу зыфэбгъэ-хъазырыныр шэнэу зыхэллгъахыныр уи-пшIырылгъ, узащэхэрэр плгъэгъонхэ фае, Iэдэб пхэлгъэу уадэгъушIэмэ, ежъхэми Iэдэб кыппагъохыжышты, жэбзэ дахэкIэ уадэгъушыIэныр IуныкIыбзэ Iэджэу зы-дэплгъыныр хэтэрэ шакIуи ипшгъэрыл-гъэ зэу ащыщ. «Ахэр зэкIэ гъэцакIэхэ сшIоигъу, — ело сыздэгъушыIэрэ лIы зэ-кIужыым. — Гъэзетхэр сшэнхэм ыпэкIэ ащ итхэм нэлIуасэ зафэсэхыI (сэ гъэзет-хэр зысщэхэрэр шэджэгъоужыр ары). Ахэр зэкIэ шгъхъэ илгъэу гъэзетым ишэн сыфехъэ. Вокзалым сыхъат зыгIуш на-пшъыбэрэ сытетэрэп, псынIкIэу ситгъэзет-хэр IусэгъэкIэхышъ, сэкIожыы. Ащ тетэу илгъэс 30-м ехъугъэу мы чыпIэм сылу-мыкIэу силоф сэгъэцакIэ. Сесагъ дахэу, Iэдэб хэлгъэу цыфмэ садэгъушыIэным. СыкыдэмыкIымэ сээщы, цыфмэ ссагъэ, шIу сэлгъэгъух, ежъхэми сыкъэзышIэжъ-хэу къахэкIырэп макIэп. Цыфым игушы-Iэ дахэ кыбнэсыныр нэ фабэкIэ кы-оплгъыныр нахъ дэгъу сыд шыла?! Сы-дэу ащ уиыгъатхъэра, уиыгъэласэра, уиыгъэ-чэфыра угукIэ?! Шыпкъэ, ащ фэдэу силоф шIу сэгъэлгъэгъухэрэр цыфхэр ары. Ары зыкIаIорэр: цыфым кыфыи ицхэпс. Плгъэкиштымэ, цыфмэ афэп-шIэштымкIэ узышгъахымысыжъ», — кы-Iорэр кыухыгъэ сигушыIэгъу. Сэри сы-зэрэдэгъушыIагъэм ситгъатхъэу сыкылу-кыжыгъ. «Дэгъу ащ фэдэ гушыIэгъу ренэу бгъотымэ», — сыгукIэ сIуагъэ. Ащ сызэрэдэгъушыIагъэм лгъэшэу ситгъэрэзагъ. Джы кызынэсыгъэмэ IэшIу-IэшIоу ар сыгу илгъ, иIофшIакии, игъэпсыкIи ренэу санэлIу къетаджэх.

Ащ изакъоп ащ фэдэу иIофшIэн шIу ылгъэгъу зэпытэу, дэу зыпылIэ Iофыр ыгъэцэкIэн ымылгъэкIэу шыIэхэри. Илгъэ заулэ тешIагъэу Прибалтикэм иреспубли-кэхэм тыкIаплIыныу туристмэ тахэтэу тыкIогагъэ. А чыпIэхэм тащIагъэпти, купэу тызэхэтымкIэ зэкIэ культурэу яIэм, чыпIэ дахэу якъалэхэм, хылушгъохэм ащылэхэм, саугъэтхэм тылIыным тыпы-лгъыгъ. Якъэлэ шгъахэлхэу Ригэ, Таллин, Вильнюс лгъэшэу тыгу рыхыгъэх: къэбзэ-лгъабзэх, яурамхэр зэкIужэхэу зэгъэфа-гъэх, памятникэу адэтхэр непэ ашIыгъэм фэдэх, чыгъэу урамхэм атетхэр IэпкIэ-

Iоф зышIэIэрэ чыпIэм сыуцуи, бэрэ зи сымылоу сеплгъыгъ. Сызэрэплгъырэм гу кылытыти, кысызупчIыгъ: «Сыда, зыго-рэкIэ укысызупчIы пшIоигъуа, мы къа-лэм о ушчынын фаеп, тыдэ укыкIыгъа?» — зелом, арыти сэ сызфэгъэр есIуагъ: «СыгукIэ сегъатхъэ уиIофшIакиэ. Сэ Адыгейм сыкыкIыгъ, сыкIэлгъэгъадж; Iофэу бгъэцакIэрэр уиешыпккъэм фэдэу уфэсакыбзэ зэрэбгъэпсырэм сыгукIэ сегъатхъэ. Ащ фэдэу зэкIэмэ Iофэу зы-пылгъыр, ясэньхъат шIу алгъэгъуштыгъэ-мэ, джырэ нэс тищылакиэ бэу хэхъоныгы, тиурамхэри, тикъалэхэри, тикъуаджэхэри умышIэжыныхэу хъуныгъэхэи». КъэсIо-штыр сымыухыбзэ, ежъ сызгъэгумэкирэм гу кылытыти, фэчэфэу кыIорэм кыпи-дзагъ: «Мы сэ згъэпкIэрэ урамым, чыгъ лгъапсэхэм цыфхэр арыкIон закъоп мэ-хъанэу иIэр, ахэм ядэхэгъэ, язэгъэкIукиэ зылгъэгъурэ цыфэу тикъалэ кыдахъэрэмэ зэралотэжыштыр, тидэхэ цыфхэм зэра-нагъэсакыбзэ зэрэбгъэпсырэм Iоф сэшIэ, ащ сырэгъушхо, сыда пIомэ силофшIагъэ-кIэ сиродинэ сэгъэдахэ, сэгъэкиIэракиэ. Арышъ, силофшIэн шIу зэрэслгъэгъоу, сы-гу етыгъэу Iоф зэрэсшIэрэм гу зэрэлгъып-тагъэмкIэ сыпфэраз, сигуапэу сыкыбдэ-псэлгъагъ». Iофэу шIу ылгъэгъурэр дэгъоу зэригъэцакIэрэм гу зэрэлгъыстагъэмкIэ кысысфэразэу гъогушI кIалэм сыкыкIэ-лгъырыкIыжыгъ. Ар зыхъугъэм тIэкIу тешIагъэми, непэ кызынэсыгъэм урамыр зыгъэпкIэштыгъэ гъогушым иобраз са-пашгъэхэ ситгъатхъэу кеуэоужыы. Ащ фэдэу зэкIэмэ Iофэу ашIэрэр якIэсагъэмэ, Iоф-шIэн дэи тыди тикъэралыгъо шыIэшты-гъэп, товар дэи кышчашIыштыгъэп.

Ащ фэдэу иIофшIэн шIу ылгъэгъоу, зэ-рипсыжъэу тэ тикъэкукии макIэп тилэр. Ау ахэм титхакIохэри, тикорреспондент-хэри, типотэхэри джыри макIэу алгъэплгъэх, атхыгъэхэм макIэу ахэм язекIокIэ-шIы-кIэхэр къащагъэлгъагъох, ящыгъэу цыф-мэ анымыгъэсэу кысышIошIы. ЗиIофшIэ-кIэ дахэхэр икыоу къаымыгъэлгъагъохэрэр: дэкIо Iазэхэр, цокъэшI Iэпэласэхэр, писъмэзэхэхэр, чэмахъохэр, мэхлахъохэр, чэтахъохэр, трактористхэр, комбайнерхэр, пшэрыхъан Iофыр зисэньхъатхэр, шофер-хэр, шыкуаохэр, секретарэу тхъаматэмэ яIэхэр... Ахэми зилоф шIу зылгъэгъухэу, дэгъоу зыгъэцакIэхэу ахэтыр макIэп. Шыпкъэ, «Адыгэ макъэм» ащ фэдэ тхы-гъэхэу цыф кызырэыкIохэу зиIофшIэн шIу зылгъэгъухэрэм яхылаагъэхэр кы-хиутыхэу мэхъу. Ахэм ащыщ «Къоджэ-дэхэр фэразэх» зыфиIоу Дэрбэ Гошнагъо кыгъыгъэр (АМ., 6.01.2011 ильэс). Ащ шетхы авторым: «Теуцожь районимкIэ Джэджэхъаблэ шэпсэу бзылгъыгъэ шгъэбэ цыкIоу Хъашхъуанэкъо Мирэ. Ар IэнэтIэ гъэшIэгъон зезыхъэрэмэ ащыщэп. Почтэ связым икыутамэу чылэм дэтым писъмэ-зэхэу Iоф шешIэ. Ар хуылгъыгъэ Iоф-шIэнэу зылгъытэхэрэри шыIэмэ, а Iоф-шIэныр зэрипсыжыгъэу илгъэс 15-м ехъужыгъэу хъупхэу ипшгъэрылгъэр егъэцакIэх. IофшIапIэу цыфыр зылуыр кэзгъэдахэрэр, ащ уасэ фязыгъэшIырэр ежъ а цыф дэдэр ары... А бзылгъыгъэ шгъэбэ цыкIур «дышгъэм пелэ» зыфалорэм

ЛЪЭГЪО НЭФ

Тхаклоу Теуцожь Хьабибэ кызыыхуьгъэр мэзаем и 20-м ильэс 80 хьугъэ

Гъэмэфэ пчэдыжыпэ горэм, лы гъэтылгыгъэ рэхьат дэдэр, нэплэгъу зэлухыгъэ хьалэлэр сэлэм папклэу ыпэ итэу, мыгумэкыхэу, шьабэу теуцоу, сапашхьэ шьт пхьэнтлэклым кышхьэсэхыгъ. Сызэрэтхэрэм пае, сызэпимыгъэу шлоигъоу гупсэфэу шысыгъ.

1994-рэ ильэсыр арыгъэ, редакцием сыкылухьэгъэ-клагъ.

Кызырэфэнафагъэмклэ, ар Теуцожь Хьабиб арыгъэ.

— Къоджэдэс тхаклу, егъэшлэрэ клэлэгъадж, адыгабзэм илофыгъохэм лъэшэу агъэ-гумэклы, тыналэ тедгъэтын фае, — кысылуагъ а лъэхьа-

плы. Ирасказ зэрэхуьгъэр игуапэми, игуаоми кыиорэп. Жы кымышхэрэм фэд. Зышхьчлэкыхьыным сыкьэтэджи сытхьыклогатгъ, пчэшьхьафум дэжъ кышхьызтеуцуи, джыри зэ сызэхифэу сынэгъу кыкклэ-плэгъ: «сирасказ нахьышлу хьугъэу кысшыхьугъ» — кы-луагъ.

Гэдэб зыхэлъ цыфым ори нахь узэрэгъэплгыжы, узфегъэсакыжы. Джащ фэдагъ сэ сишлэшлэклэ Теуцожь Хьабибэ. Ышлэ, ымышлэ кызы-упхьуклыр гузэжъопх с шэн псынклэм афэдагъэп. Гупшы-сэныр, зэгъэшэныр, зэпишчыныр, зышхьыныр ишэныгъ.

фаем лъылэсэу. Мы поэмэм тхусэкло цлэрылоу Жэнэ Кы-рымызэ мырэушхьэу кырыло-лэгъагъ ылуи Хьабибэ кы-тхыжыгъ: «Хьабиб, поэзии шьыпкьэм мыр изышыс!..»

Пнаклэ джыри хэлбэжыри, сыгъэраз, ситат, уклэлэгъум, уиеджэжъум якъэбар кэлэуат. А кълэбары, — кълэбар блэры, нибжыи згъэклогышхьтэн, ар о кълэуи, сэгъэдэлэу, «сезышхьыгъ» ослэушхьтэн.

*Лъфынлэр тикъэхьуи,
ар тхисэгъотыи,
тыгу икълэжыи,
ащ ичэлъэуи.*

«Лъфынлэр» — адыгэ кълэуагъ,
«родинэр» зыкункл.
Лъфынлэр — тилэр зкл:
тичлыгу клэракъ,
тильэпкъ мылгъу зыкъ,
орэб, орэмакъ,
тильэгъурэр зклэ-псыкъ...

(н. 88-рэ
п. «Сигупсэу, сильфынлэ»)

Хьабибэ мы поэмэм адыгэм ылабжыи, ыбжъапи ашынэ-сыгъ. Егъашлэм лъэпкъым гъэ-псыклэ шапхьэхэу, шэн-хэбзэ дахэхэу ылэжыгъэхэр, имы-хьамелэ лэнэ ушъагъэ, ишъо-шэ теплэ, илэдэб ин — зэклэ, зклэ кыгъэгъунэ, кылуатэ, цыф лъэпкъ пстэумэ аригъа-шлэм зэрэшлоигъор къапшлэу тхыгъэ.

*Тильфынлэ тэтыи,
ежыри тырий,
исхэм здырай,
нэмыкъи имый.
Ар ти Адыгей,
ар тэ тиунай,
ар тэ тидунай.
Шыфыр зыкълэуи,
Шыфышхьуи пай.
Лъфынлэ зыкълэуи
щышхьышхь пай.
Лъфынлэр — тигуагъ,
зылэтишхьыи щымыл...*

...
*Зэкълэми ар тыгу,
Зытыр тыбгъэгъу.*

(н. 111-рэ)

Поэмэр шыкълэгъэнчъэп, ау патриотическэ мэкъэ зафэу хэ-лым кыгъэины, кыгъэлышхьы, ежъ Теуцожь Хьабиби ащ фэ-дэ кълэуагъэ елэтышхь лъэпкъ лъэоэнэ гъэнэфагъэм тыре-гъуоу.

«Сигупсэу сильфынлэ» зыфи-лорэ поэмэм уилъэпкъ шъхьа-лыгъэжъ, уилъэпкъ гуклэгъу ыкълэ шлулэгъу кыгъэгъушхь. Авторым ымэкъэ гупсэф, узэ-рапугъэ кушъэ орэдър гум кыгъэкълэжыгъэ, тхьакулмэнэ-лусым ит, укыфелэты лыхьы-жыныгъэм, хэгъэгъу шлулэгъ-гъум. Поэмэм адыгэ лъэпкъым ехьыллагъэу, епхыгъэу шлу зэфэшьхьаф пчъагъэу кышхь-чъыгъэм угу кыгъэгъырыс-рыгъэу, узэрэмылэпсэнчъэм, лъапсэр зэрэбаим, зэрэдэхэм зыуагъэгъушхь, ухалэтыкълэ.

Мы поэмэр анахьэу гурыт еджаплэхэм адыгабзэм иегъэ-джэнклэ программэм хагъа-хьэмэ, плуныгъэ-гъэсэнныгъэр кълэтыгъэн ыкълэ ухьумэгъэ-нымклэ ишлуагъэ кълэлонэу кысшхьэу.

Теуцожь Хьабибэ къоджэ-дэс тхэклуагъ, клэлэгъэджэгъ. Цыф шъэбэ гуклэгъугъ, адыгэ гушылэр икълэсагъ, ащ уасэ фишлышхьыгъ. Щэч хэлъэп, итворчествэкълэ тилитературэ чыплэ шлулэгъыгъ. Итхыгъэ-хэм гъэсэпэтхьэдэр къабэкълэ, цыфым иплунклэ ахэр арыба амал инхэр.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Гугъэм фэклоньыр икълэсагъ

ным тиредатор шъхьагъэу Хьакулэмыз Биболэт.

Редакторым дэжъ тыкызы-члэкыхьым, апэрэти сызэри-лэгъурэр, нахь сызэригъашлэ шлоигъоу, цыкълэ-цыкълэу, мэ-клэ-маклэу Хьабибэ кысшхьы-чыхьагъ. Джащ кышхьэгъэжы-гъэу опсэфэ, бэрэ культурэм-клэ тиотдел кышхьыгъэ, кыт-фэтхагъ. Цыф луш, цыф шъа-бэу гъэпсыгъагъ. Ылоным на-хьэу, ышлэныр кызырэхыхь-рэм уехьыгъэхьшэнэу шыты-гъэп. Мыкълэуапэ ыпхьы-ыкълэ-хэр дэхэу, шеджэхэу шытти, кызырлошхьыгъэмклэ, афэгъ-мэклэу кълэлошхьыгъ. Ары кълэ «Адыгэ макълэми» тхыгъэ го-рэхэр кыфыхьышхьыгъэх.

Теуцожь Хьабибэ, лэпэклэ цыр зэраджырэм фэдэу, фэ-сакъэу иныдэлъфыбзэ-адыга-бзэ пкырышхьыгъыныр, шлоу хэлъыр кыыхыгъэшыныр, фэ-сакъэу ыгъэунэшхьыныр ишэ-ныгъ. Тыбзэ зыфырыкълэу зэрэбаир кыгурылоу, нэмыкълэ адыгэ пстэуми ар аригъэшлэ-ным клэгулышхьыгъ.

Урыс кълэуакълэу, урыс гу-шылабэу егъушхьыгъэу агъэфэ-дэхэрэм адыгабзэр зэраунт-хэрэр зэхышлэпэу, ахэм апэ-шлуеклогъэн зэрэфаер итхы-гъэхэм къашилошхьыгъ.

Гушылэху: встреча — зэлэ-кълэу, выставка — гъэлэгъуа-плэ, родина — лъфынлэ, нэ-мыкълэри адыгабзэкълэ къатло-зэ, тхыгъэ тшлыныр зыпкъ кы-кыгъэр, ахэм агъэгумэклэу, шлолофэу ренэу зыналэ атеты-гъэр Хьабиб ары. Гъэзетым кызыкълэу, нахь отдел инхэм ачлэсхэм шлолофэу кытило-шхьыгъ: «Сышхьыгъэу, мы кълэ-логъэ гушылэхэр зышлэжыгъ-гъэлофи шлуитхыгъэхэм адыга-бзэкълэ ахашьушхьыгъ.

Етланэ тикълэбар тхыгъэхэм ахэр захилэгъэжыгъэкълэ дунаир фимыкълэу гушлошхьыгъ.

Зэгорэм Хьабибэ ирасказ кыхьэ дэдэ горэм лъэш дэдэу лэп дэсшлагъ: хэгъэкълэжыгъэри макълэп, хэгъэгъуагъэри нахьы-бэжыгъ. Къыхьагъ гъэзетми. Хьабибэ зэрехабзэу кълэлуи, отделым кышхьыгъэ, шхы ма-клэр ынитлу кълэлэжыгъэу кысэ-

Теуцожь Хьабибэ Исмахи-лэ ыкълэ Теуцожь районым ит кълэуаджэу Ленинхьаблэ (хы-члэгъ хьугъэ) 1931-рэ ильэсым мэзаем и 20-м кышхьыгъ.

1964-рэ ильэсым Адыгэ кълэ-ралыгъо клэлэгъэджэ инсти-тутым ифилологие факультет кыушхьыгъ.

1964 — 1989-рэ ильэсхэм Теуцожь районым иеджаплэ-хэм адыгабзэмрэ адыгэ ли-тературэмрэкълэ ашырыгъэ-джагъ.

Ытхыхэрэр 1960-рэ ильэсым кышхьэгъэжыгъэу хеутых, ахэм ашышхьэр гъэзетэу «Социали-стическэ Адыгеим» (ыужым ар дэдэр ары), «Адыгэ макълэм», журналэу «Зэкълэшныгъэм» къащыхиутышхьыгъэх.

Тхэклогъу зэдэгъэхьызы-гъэ тхыгъэу «Псэемылэжы-хэр» (Мыкълэуапэ, 1966) зы-филоу Хьабибэ ирасказ залэ кыдэхьагъ. Иповестэу «Ардаш» — (1965), ирасказ-хэр зыдэтхэу «Бзылгыгъэм ишъэф» — (1974), иповест-хэрэр ирасказхэрэр зыдэт тхыгъэу «Заом итыркълэу» (1981), «Ныбжыкълэ тхыд» (1990), итхыгъэу «Сильфы-плэ игутэу» (2000) ыкълэ «Гу-члэ сагъэхэр» (2006) зыфи-лохэрэр ащ кыкълэлыкълэуа-гъэх.

Теуцожь Хьабибэ Урысые Федерацием итхакълэхэм я Со-юз 1997-рэ ильэсым кышхьы-гъэжыгъэу хэтыгъ.

Тхакълэм ипроизведение-хэм — ирасказхэм, иповест-хэм, иусэхэм, иповестхэм анахь темэ шъхьалэу ялэр илэпкъ, ичлыгу, ихэгъэгъу арых. Ти-лэпкъ шъхьыгъэжыгъэ клэдгъэ-тхьэу, тилэр тыухьумэу, дгъэ-лэпэлэу, тилэжыны, тызэгъу-рылон, тилэ дэгъур — шэн-ха-бзэхэр, адыгагъэр, адыгабзэр тшлолофынхэр, ахэм зэрэтлэ-клэу лэп адэтшлэн зэрэфаер къащелэ.

Теуцожь Хьабибэ итхыгъэу «Гугъэ сагъэхэр» зыфилоу 2006-рэ ильэсым кыдэкълэ-гъэм усэхэмрэ поэмэхэмрэ кыдэхьагъэх. Апэрэ зэгъошхьы-егъэжыаплэм ежъ авторым кышхьыгъ: «сыфай хэтми мыш

еджэштым тхылыр хьунэу игунэсы». Ар кыдэслытыи, мы тхылымыклэ сишлэш кълэ-лонэу исхьыгъагъ. Кыдэхьа-гъэхэм сяджэжыгъ, сахэгъу-пшысыхьажыгъ, тхакълэм ыгу тыришхьыгъэ сагъэхэр кызы-хэкълэжыгъэр, зыфэдэхэр згъэу-нэфы сишлоигъуагъ.

«Усэклэшхьом ехьыллэгъэ сатыришъ» зыфилоу Хьабибэ тхылыр кызылэуи-хыгъ. Ар зэлэшлэрэ лъэпкъ усакълэу Теуцожь Цыгъо фэгъэ-хыгъ. Губзыгъагъэу, бзэшлуа-гъэу, акылыгъэу, гулыгъэу Цыгъо кълэлыр ежъ авторымклэ хьэ-псэплэ-плэаплэу зэрэшытыр, чыжыэрэплэу тыфигъасэу, тимурад тыфигъэблэу Теуцожь Цыгъо усэклэшхьом лэпэлэсэу зэрэтилэр ыкълэ зэрэтилэшхьы-кълэуагъ.

Усэху «Тикълэмафэ тегъэ-лэшы», гузэхашлэм япхы-гъэху «Сыд пай», «Аушхьэу ушхьыгъ», «Къушхьэу кълэ-гъагъ», «Пцлэшхьыгъ цыкълэу», «Чэшдэс орэд», «Кълэуагъ», «Ныбжыгъэу!», «Оры мыхьы-гъэм» зыфилохэрэм гум зэ-хышлэу ышхьыгъэр, жыу ма-кълэ акълэу кълэшыгъагъ. Мы-хэр Хьабибэ ильэсыбэу зытхэ-рэм кыкълэуи игупшысэхэр нахь игъэкълэтыгъэу, нафэу, фэкулауе ахэр зэригъэклэуэ шлоигъор кыло зэрэхьыгъэм ишыхьыгъ.

Мы тхылым поэмэху «Зэ-хьохэ, чыгу?» «Ситэтэжъ иеджэклэуагъэр», «Дзэкълэуи шинель», «Бзынышхьыгъ яда-хэр», «Тэтэжъэр Гулацый-рэр», «Сигупсэу, сильфынлэ» зыфилохэрэр кыдэхьагъэх.

Мы поэмэхэм зэфэдэкълэ Хьа-бибэ адыгэ чыгу, илэпкъ, ихэгъэгъу апишхьыгъэр зэрэшы-лэр, ядахэ зэригъэклэу кълэзэрэ-шырылошхьыгъэр кыуагъашлэ.

«Ситэтэжъ иеджэклэуагъэр» зыфилоу поэмэр тлоу зэхэт — тэтэжым ишылэклэ-еджэклэуагъэр ыкълэ лэуужыгъэм игъогу зыфэ-дэр — шлоигъор имафэу, зы-

— Ады, сикълэ,
сыд пай, лъэлуагъ,
Укълэжыгъэнэ?
Тхы ашыгъум,
сикълэжыгъум
мыр илэуагъат:
Кълэуагъэу
теджэн тыгуу
мэдрисым тыкълэуагъ,
тызынылыр,
тигушхьыгъ
ефндым етълэуагъ
— О, сикълэжы,
шъукеблагъэх,
шъоры тидунаер,
шъо шъуеджэштмэ,
зыжыгъэсэштмэ,
тэра ащ фэмыр?..

(н. 38 — 40)

Уилэклэжыгъэ пшлэн зэрэфа-ер, ащ дэгъоу хэлъыр уилэуы-тыплэу, улъыклогъэнэу зэрэшы-тыр мы поэмэм авторым шы-кылэгъэхьыгъ.

«Дзэкълэуи шинель» зыфило-рэ поэмэм лыхьыгъэ темэр шы-пхыркълэ. Дзэкълэуи ишыла-клэ зэрэгъэпсыгъэр, шинелым ащ чыплэу шлуытыгъэр, зэ-ригъэфабэрэр, зэриушхьумэрэр, унэ папклэу сыдыгъуи зэри-лэр — тегъуалэхьэ, зытыре-хьэ, плэшхьыгъэ фэхьыуи кы-хэкълэ; джащыгъум пкълэ да-хэхэр, гупсэфхэр елэгъушхьыгъ — иунэ, ны-гыхэр, шлу ыльэгъу-рэ пшъашхьэр. Ахэр арыба шьыпкъагъэр, лыгъэр цыфым кыыхьыгъэхьыгъэу зыузынкълэ-хэри. Поэмэхэр еджэгъошхьыгъ, пычыгъохэр псынклэх, лупклэх.

«Сигупсэу, сильфынлэ» зы-филоу поэмэр кылуатэрэм-клэ, гъэпсыклэу илэмклэ, ихудо-жественнэ гъэцклэгъагъэкли анахь лъэшэу кысшыгъу.

Ежъ Теуцожь Хьабибэ илэпкъ, илэпкъыгъэ яхьыллэгъэ зэхэшлэ лъэшэу ыгу шигъа-шлохэрэр, орэд мэкълэ жын-чыклэ кыиорэм фэдэу, ыгъа-тхьэу, игуапэу, ыгу хэткълэуа-гъэр мы поэмэм кышхьыгъы-тыкълэуагъэ сишлэшы.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкъырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ ИофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ашыпсэурэ тильэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жьу-
гъэм намалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъуагъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иагъэр:
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шланI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мыштып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажэхэр-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылгъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
5182
Индексхэр
52161
52162
Зак. 000

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Шъыпкъагъэ пхэлъыныр нахьышIу

Мыекъуапэ дэт я 35-рэ колледжым щеджэрэ
Бэрэчэт Зураб самбэмкIи дзюдомкIи мэбанэ.
Урысыем щыклорэ спорт зэнэкьокъумэ ахэлажъэзэ,
илэпэлэсэныгъэ хегъахъо. Зыгъэсэрэ тренерхэм
афэраз. Спортырэ адыгэ шэн-хабзэхэмрэ
зэпхыгъэхэу елътэ.
Урысыем самбэмкIэ итурнирэу Ермэлхъаблэ
щыкIуагъэм килограмм 52-м нэс къэзыщэчырэмэ
якуп апэрэ чыплэр къыщыдихыгъ. Тыгъэмыпс, къа-
лэу Чебоксары, нэмыкIхэми ащыкIогъэ зэнэкьокъу-
мэ ахэлэжъагъ.

— Мыекъуапэ ия 15-рэ гурыт
еджапIэ сыщеджагъ, — еIо Бэрэ-
чэт Зураб. — Тренерхэу Мэрэ-
тыкъо зэшхыгъэсэхэу Сахьидэ-
рэ Шамсэтрэ сипашэхэу бэнапIэм
зыщысэгъасэ.

— БэнапIэу узыдаклорэм сыда
анахъэу узыфигъасэрэр?

— Адыгеим апэрэ чыплэр къы-
щыдэпхыныр, Урысыем имедаль-
хэр къэпхыныр гушIогъо къоды-
еп. Ащ дакIоу шъыпкъагъэ пхэ-
лъыным, теклоныгъэм уфэбэнным
афэшI пытагъэ къызыхэбгъэфэн
зэрэфаем, нэмыкIхэми тренерхэм
тафагъасэ. Хьэпэе Арамбий, Хьэ-
пэе Хьамид, Тыгъужъ Алий —
ахэри тибэнапIэ итренерых. Еджэ-
нымрэ спортырэ зэгъусэхэу
щыIыныгъэм щыпхырыпщынхэм
имэхъанэ къытфауатэ.

— АдыгабзэкIэ дэгъоу
укъэгуцыгъ.

— Ситэтэжъэу Цуекъо Алий
адыгабзэкIэ унагъом тыщегъэ-
гушыIэ, еджапIхэми щызэгъэ-
шIагъ. Цуякъомэ ялэкъо зэIу-
кIэгъоу зэхищэхэрэм, Iлакъом

итамыгъэ, фэшъхъаф къэбармэ та-
щегъэгъуазэ.

— Спортым узэрэпылгыр
уанэ-уатэмэ къырагъэкIуа?

— Сянэу Сусаннэ бэнапIэм
сыкIонэу фэягъеп, сятэу Руслан,
ситэтэжъэу Алий къыздырагъэ-
тагъ. Спортым ныбджэгъубэ къы-
ситыгъ. Хьэпэе Арамбий лъэпкъ
къэбар гъэшIэгъонэу, шэн-хабзэу
къыIуатэрэмэ сямызэхэу сядэлэу.

— Пхьорэльфыхэр ситэх, зэдэ-
гушыIэгъур лъегъэкIуатэ Цуекъо
Алий. — Аидэ Мыекъопэ къэра-
лыгъо технологическэ универси-
тетым ия 3-рэ курс щеджэ, Зураб
спортым зэрэпылгым сырэгущо.
Сишъао ыкъоу Рэщыдэрэ ип-
шъашъэу Даринэрэ я 11-рэ ыкIи
я 7-рэ классхэм ащеджэх.

— Адыгэ шэн-хабзэхэр, ады-
габзэр ныбжыкIэмэ нахьышIоу
зэрагъэшIэным пае джырэ уахъ-
тэ анахъэу узыдэлажъэрэр
къыталоба?

— НыбжыкIэхэр спортым, ис-
кусствэм яшIуагъэкIэ бэрэ зэлэ-
кIэх. Гум къео зэлэпкъэгъу Iла-

лэхэр адыгабзэкIэ зэдэгущыIэнхэ
амылгъэкIэу зытлэгъухэкIэ. Тыр-
куем щыпсэурэ адыгэмэ тыбзэкIэ
еджэнхэу, тхэнхэу IэпыIэгъу та-
фэхъу тшIоигъу. ЯщыкIэгъэ лите-
ратурэм икыдэгъэкIын Иоф
дэтэшIэ.

— Алий, мы упчIэр къыосы-
мытэу тизэдэгущыIэгъу тыухы-
нэу сыфаеп. Тиреспубликэ щыц
кIалэмэ адыгабзэр амышIэу
уарихьылIэмэ сыда узэгупшысэ-
рэр?

— А упчIэм сэри бэрэ сегуп-
шысэ. Унагъомрэ еджапIэмрэ язэ-
хыныгъэхэр икъоу дгъэфедэхэрэп.
АдыгабзэкIэ пчыхъэзэхыхэхэр,
зэлукIэгъу гъэшIэгъонхэр нахьы-
бэрэ зэхэтхэнхэ фае.

— Уипхьорэльфэу Зураб
спортым зэрэпылгым шIуагъэу
къыфихьырым улъэлъа?

— Спортырэ лъэпкъ шэн-хаб-
зэхэмрэ зэпхыгъэх. Хьоршэры-
гъэкIэ сипхьорэльф бэнапIэ алы-

рэгъум теклоныгъэр къыщыдихы-
нэу сыфэхэхэп, ежъыри ащ фэдэ
теклоныгъэм зэрэфэмыбэнэщтыр
къысиIуагъэшъ, цыхъэ фэсэшIы.
Спортым цыфыр зэриплурэр, пса-
уныгъэр зэригъэпыгъэр сэлъэгъу.

— Хэгъэгум цухъумаIомэ я
Мафэ ехъулIэу сыда джыри
къытапIо пшIоигъор?

— СикIэлэцыкIугъор Хэгъэгум
зоошхом иилгъэхэм атефагъ. Заом
ыкIыб щыIэхэу къуаджэм бзыль-
фыгъэхэр зэрэщылажэщтыгъэхэр
тарихым инэкIубгъомэ ахэкIо-
кIэштэп. Зэо-банэхэм якIэгъэ-
стакломэ бырсырхэр джырэ уахътэ
къалэгъы. Сыфаеп сипхьорэльфхэм
ащ фэдэ къыныгъохэр къыкIунхэу.
Мамырэу тыпсэу, тинасып зыдэт-
лэгъужъы сшIоигъу.

— Шъуигъухэлхэр къыжъу-
дэхъунхэу шIуфэсэлэ.

— Тхъауегъэпсэу.
Сурэтым итхэр: Цуекъо Алий-
рэ ипхьорэльфэу Зурабрэ.

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

«Кубань» къыхыгъа, чIинагъа?

Гандболим имэфэкI Мыекъуапэ щызэхашагъ. Урысы-
ем ибзылфыгъэ командэхэу суперлигэм хэтхэм
язэлукIэгъухэр мэзаем и 21 — 23-м Адыгэ къэра-
лыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкIэ
институт щэкIох. Санкт-Петербург, Краснодар,
Ижевскэ, Мыекъуапэ якомандэхэр гъэшIэгъонэу
зэдешIэх.

«Кубань» Краснодар —
«Кировчанка» Санкт-Пете-
бург — 29:29 (14:14, 15:15).
Мэзаем и 21-м тикъалэ
щызэлукIагъэх.

Теклоныгъэр «Кубань» къыди-
хы тшIоигъуагъ. Тигъунэгъу кра-
им икомандэу зэрэщытым изакъоп
арэушгъэу тызыкIыфэягъэр. Я 8-рэ
чыплэм «Кировчанкэр», «Ады-
ифы», «Университетыр» фэбанэх.
«Кубань» хэпшыкIэу «Адыифым»
ыпэ ит.

ЕшIэгъур кIэхым зыщыфэкIо-
ным пчъагъэр 24:21-у «Кубань»
ыхыштыгъ. «Кировчанкэр»
ыпэкIэ къылгъы зэкIэлъыкIоу
гъогогъуи 3 къэлапчэмэ Iэгуаор
дидзагъ. 25:25, 26:26 — пчъагъэр
зэрэпхыкIотэрэ шIыкIэм тегъэ-
гумэкIы. Опытышхо зилэ Светлана
Смирновам ухъумаIор ыгъэп-
лъэхъуи, хъагъэм Iэгуаор ридзагъ,
ау С.- Петербург игандболисткэ-
хэм псынIкIэу пчъагъэр зэфэдэ
ашIыжыгъ. Анастасия Жуковам
ишIуагъэкIэ «Кубань» икIэрыкIэу
ыпэ ишъыгъ, ау теклоныгъэр «Ку-
бань» зылэкIигъэкIыгъ: 27:27,
28:28, 29:29. Секундэу къэнагъэр
31-рэ. «Кировчанкэм» Iэгуаор
ылыгъ, «Кубань» икъэлапчъэ дэ-
онэу игъо ефэ. Iэгуаор ухъумаIомэ
къызэкIадзэжы, къэлапчъэм

ыпашхъэ спортсменкэхэр щы-
зэутэкIых, щызэбэных. ЕшIэгъур
зыхыштыр язэрэмыгъашIэрэми,
«Кировчанкэр» теклоныгъэм нахь
пэблагъ, а нэгъэупIэпIэгъум зэ-
IукIэгъум иуахътэ аухыгъ.

Къэпхы пэтырэр зылэкIэб-
гъэкIымэ лъыбэнэжыгъошIоп.
«Кубань» зы очко чIинагъа хъау-
ми къыхыгъа? Спортыр зикIа-
сэмэ къыхыгъэу алыгътэ.

«Адыифым» анахь дэгъоу шешIагъэхэу Татьяна Гусако-
вар, Светлана Кожубековар, Екатерина Сухановар.

«Адыифым» тегъэгъуэгъэ

«Адыиф» Мыекъуапэ —
«Университет» Ижевск —
27:24 (14:12, 13:12).
Мэзаем и 21-м Мыекъуапэ
щызэлукIагъэх.

Зезыцагъэхэр: Дед Николай,
Мерзлютин Юрий — тIури
Актюбинск.

«Аджия»: къэлэпчъэIутхэр:
Кожубекова, Изюмская, ешIа-
кIохэр: Романенко — 3, Игнат-
ченко — 5, Суханова — 8, Бог-
лей, Гусакова — 7, Васильева,
Еремченко, Сысоева, Косенко-
ва, Коцарева — 4, Дьякова,
Гарбуз, Малхозова.

«Адыифыр» гъогогъу 59-рэ
хъакIэмэ якъэлапчъэ дэуагъ, ащ
щышъу 27-р хъагъэм ридзагъ.
Теклоныгъэр «Адыифым» къыди-
хыныр къехьылгъэкIыгъэми,
уштыпхыныр ифэшъуаш. Урысы-
ем ихэшыпыкIыгъэ командэ
шешIэрэ Мария Гарбуз, нэмыкI
спортсменкэхэри сымаджэх.
ТикъэлэпчъэIутэу Светлана Ко-
жубековам Iэгуаор къызэкIидзэ-
жъэу зыльэгъугъэхэр Iэгу фыте-
уагъэх. ЗэлукIэгъур къызаухым
фэразэхэу спортыр зикIасэмэ тхъа-
уегъэпсэу къыраIожыгъ.

Урысыем иныбжыкIэ хэшы-
пыкIыгъэ командэ рагъэблэгъэ-
рэ Екатерина Сухановам гандбо-
лым иакадемие зэлукIэгъум къы-
щигъэлъэгъуагъ. Ар Iэсэмэгъу,
къэлапчъэм зэрэдэрэ шIыкIэхэр
пкIых дахэм е пшысэ гъэшIэ-
гъоным афэбгъадэу къыхэкIы.
Гупчэм шешIэрэ Татьяна Гусако-
вар ухъумаIомэ «япытапIэмэ»
апхырыкIызэ, хъагъэм Iэгуаор
зэрэридзэрэм уегъэгущо. Пшъэ-
шъэ лъхъанчэм джыри зыкы-
зэлухыгъэп. Анна Игнатченкэм,
Мария Романенкэм, Юлия Коца-
ревам теклоныгъэм ялахъэу хэ-
лыр макIэп.

«Адыифыр» ыпэкIэ лъыкIотэн,
гъэхъагъэ зышIын зыльэкIышт
командэу зэрэщытыр зэлукIэгъум
къыушыхъатыгъ. Зигъэпытэным
пае уахътэ ишыкIагъэшъ, тызы-
щыгъын щыIэу тэлыгътэ. Джэн-
чэтэ Султан ригъэжъэгъэ Иофыр
лызыгъэкIотэштхэр тилэх.

НэкIубгъор зыгъэхъазыргъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.